

Veto

Klote! Kastraten hebben er geen meer, maar wij gelukkig wel. De denkgroep Vrouw en Unif heeft koperen blaasinstrumenten en daaraan kan je ze op de middel-eeuwse vrouwenconcerten altijd herkennen; en aan de kastraten natuurlijk. Die kan je herkennen aan... ja waaraan eigenlijk? Kijk maar op pagina's 1 tot 7.

Vrouwjes pakken of gepakt worden! Dat is uw leven en onze lust. Daarom zijn wij bij de PAC-groep. De PAC-mannen met andere woorden. De echte, want de valse rijden rond in R4tjes, meestal witte. Als U zich echt veilig wilt voelen, trek dan naar het nieuwe beloofde land Guatemala. Daar zijn het legervrachtwagens die voor gratis vervoer tot op pagina 4 zorgen, maar zonder retoertje, tenzij op een blauwe maandag, pag. 5.

Het kruiswoordraadsel van vorige week is seksmaniek Nomen Nescio in het verkeerde keelgat geschoten. Een lezersbrief op pag. 2 is het vrij opwindende restant. Wij zijn meer voor een kruiswoordraadsel zoals op pag. 7. De lezersbrieven op pag. 2 zijn trouwens ook opwindend, alhoewel een kruiswoordraadsel met 64 velden een vrij eentonig Leuvens spel (zie Kama Maga) is.

Nijvel, skone Waalse maagd, welke gladiolenbendes hebben met U de nacht doorgebracht? Zijt gij echt gezwich voor het zwaard van de GTI? Wat een stoute bandieten zijn er dit keer aan het woord! Op pag. 3 krijgen de leuwentemmers en andere zwaardvechters een politiek kleurtje. Gelukkig zijn onderwijs en politiek nog altijd gescheiden, alleen heeft boer Daniël nu een valse alimentatieregeling uitgewerkt. Snel naar het Vlaamse slagveld op pag. 3.

STUDENTENWEEKBLAD VAN DE LEUVENSE OVERKOEPELENDE KRINGORGANISATIE - JAARGANG 17, 1990-1991, NUMMER 9, MAANDAG 19 NOVEMBER 1990

Prijsverhoging? Minder personeel?

Alma heeft alweer miljoenen tekort

Jawel, het is weer zover. Binnenkort 'mogen' alle studenten voor hun warme maaltijden in Alma waarschijnlijk weer meer geld neertellen. Toon Martens, directeur van Alma, wil immers een groot deel van het begrotingstekort - ongeveer 20 miljoen - wegwerken door de prijzen van de Alma-schotels te verhogen met 5 of 4 frank. De financiële drempelverlaging van het studentenbudget waarvoor Alma moet instaan, wordt zo steeds minder gehaald. Bovendien stelt Martens ook nog voor om te besparen op de personeelskosten. De man weet duidelijk niet meer van welk hout pijlen te maken, want dit betekent niets minder dan afbouw van de dienstverlening.

Alma is als deel van de Sociale Sektor, die door de Raad voor Studentenvoorzittingen (RvS) wordt beheerd, een belangrijk *spijshuis* voor de studenten. Alma heeft sinds haar ontstaan "tot doel, in het kader van de Sociale Sektor aan de universiteit, het organiseren, besturen en onderhouden van alle diensten welke rechtstreeks betrekking hebben op het sociale welzijn van de studenten en het personeel van de universiteit en meer bepaald, het oprichten en organiseren van restaurants, drank- en gelagzalen waar goedkope maaltijden verschaft worden aan studenten." (artikel 3 van de statuten van Alma vzw).

De laatste jaren heeft de directie van Alma dit nooit echt afgezworen. Wel lijkt ze deze belangrijke zaken wat uit het oog verloren te hebben, en dit niet in het minst onder druk van buitenaf. Maar dit is geen reden om de studenten en het personeel te laten opdraaien voor de opgelegde besparingen. De recente voorstellen van Alma-directeur Martens gaan jammergenoeg juist wel die kant op.

Manager

De druk is inderdaad erg groot. Sinds de fameuze Sint-Annabesparingen van 1986 kampt de Sociale Sektor met een kronisch tekort aan financiële middelen. Ook Alma moet inleveren: de toelagen werden geblokkeerd op het toenmalige nivo en de kosten voor groot onderhoud kwamen voortaan op eigen rekening. Bovendien deed de nood aan een nieuwe centrale keuken zich meer dan ooit gevoelen. De oude keuken - gelegen onder Alma 2 - is sterk verouderd en allerminst praktisch. Op lange termijn moet de bouw van die nieuwe keuken de rendabiliteit van de restaurants gevoelig verhogen. De voordelen van het project zullen zich met andere woorden pas doen gevoelen als de keuken daadwerkelijk in gebruik wordt genomen, en daar ziet het voorlopig nog niet naar uit.

Sinds 1986 kampt Alma dus jaarlijks met grote financiële moeilijkheden. De ontwerpbegroting van 1991 is daar geen uitzondering op. Nieuw is echter dat manager Toon Martens er ernstig over nadenkt te raken aan de dienstverlening, en dit naast de traditionele maatregelen zoals prijsverhogingen en personeelsbesparingen.

Een begroting breng je op twee manieren in evenwicht. Je kan op zoek gaan naar nieuwe inkomsten, en je kan besparen op de uitgaven. Wat dat eerste betreft, stelt Martens een stijging van de maaltijdprijzen voor, met 5,5 procent (het gemiddelde van de kostenstijgingen). Dit betekent 5 frank meer voor elke maaltijd. Of een stijging met 4,26

procent (de indeks van de consumptieprijzen), wat overeenkomt met 4 frank. Die aanpassingen zouden goed moeten zijn voor 8,25 of 6,5 miljoen frank. Daarnaast rekent Martens op een indexering van de subsidies en een toename van het aantal maaltijden. Tenslotte pleit Martens voor een drastische verhoging (+ 10%) van de maaltijdprijzen in de buitendienst, de zogenaamde 'Alma-service'.

Sluit

De belangrijkste kost voor Alma is het personeel. Een inkrimping van het personeelsbestand is volgens Martens echter niet mogelijk, als ook de dienstverlening niet ingrijpend afgebouwd wordt. Er worden dan ook vier voorstellen gedaan. De weekenddienst op zondag is veel te duur, en veroorzaakt bovendien tal van praktische problemen. Ten tweede ligt het aantal maaltijden in Alma 1 en 2 op vrijdagavond en zaterdagmiddag veel te laag om een efficiënte personeelsbezetting toe te laten. In dat verband denkt Martens eraan Alma 1 vanaf vrijdagavond te sluiten, zodat in het weekend nog enkel Alma 2 open is. Dat de studenten hierdoor in de weekends niet meer bij Alma terecht kunnen en elders hun - veel duurdere - gading moeten gaan zoeken, is voor Martens blijkbaar geen bezwaar meer. Nochtans is goedkope voeding voor studenten de enige bestaansreden van Alma.

De derde en ongetwijfeld meest drastische maatregel in het pakket is de totale sluiting van het Meisjescentrum (enkel het restaurant, wel te verstaan). Tenslotte pleit Martens voor een herziening van de taakverdeling en de personeelsbezetting. Hij denkt daarbij ondermeer aan een gunstige regeling met betrekking tot het brugpensioen voor oudere werknemers.

Sociaal

Tot nog toe is er enkel sprake van een ontwerpbegroting. De echte begrotingsdiscussie moet nog gevoerd worden op de Raad van Bestuur en begint op woensdag 21 november met de bespreking van de diverse voorstellen. Daarin zetelen ook drie studenten, afgevaardigd door Sociale Raad, de Loko-raad die de studentenbelangen in de Sociale Sektor verdedigt. En Sociale Raad is principieel gekant tegen prijsverhogingen. Bovendien twijfelt Sora sterk aan de noodzaak van personeelsbesparingen, vooral als die gepaard gaan met een afbouw van de dienstverlening.

Het standpunt van Sociale Raad is in de eerste plaats een principekwestie. Al

Dit jaar stond de studentenmaraton volledig in het teken van het nieuwe onderwijsdecreet-Coens; meer daarover op pagina 6. (foto Renaat Schrooten)

Ingenieursakties in Brussel

Gezamenlijk protest

"De studenten landbouwwetenschappen gaan het niet bij deze ene keer houden en zullen verdere acties niet nalaten", stond in 'Het Volk' van vorige week maandag te lezen na de actie 'koe tegen Coens'. Zondag verkoos Daniël Coens immers een rustig ontbijt met vrouw en kinderen boven een verrijkend gesprek met de studentendelegatie. Woensdag probeerden de landbouwstudenten uit Gent, Brussel en Leuven opnieuw een gesprek met de minister te versieren. Ze trokken met z'n allen naar het kabinet van Coens in Brussel. Een twintigtal studenten uit de drie fakulteitskringen hielden een bezetting in het ministeriegebouw, gesteund door honderden studenten, die hen buiten luidkeels geluk toewensten.

Reeds geruime tijd heerst er op Kringraad ongenoegen over het decreet Coens omtrent het universitaire onderwijs. Ongenoegen over het feit dat één van de belangrijkste belangengroepen, de studenten zelf, niet als serieuze gesprekspartners wordt beschouwd. Nog meer ongenoegen omtrent de inhoud van het decreet met betrekking tot het toelatingsbeleid, het studiepuntstelsel en de universitaire expansie. Wat dat laatste betreft wil minister Coens de Economische Hogeschool Limburg integreren in het Limburgs Universitair Centrum (LUC). Daarnaast zouden er nog kandidaturen economie in Kortrijk en kandidaturen Landbouwwetenschappen in Antwerpen opgericht worden. Over dit laatste zijn de studenten landbouwingen uit Gent, Brussel en Leuven gestruikeld; een vierde landbouwfakulteit in Vlaanderen is van het goede tevel. Ze besloten contact met elkaar op te nemen om samen iets te doen, onder het motto 'eendracht maakt macht'.

De eerste actie 'Koe tegen Coens' (zie Veto vorige week) mag als geslaagd beschouwd worden. De koe symboliseert de politieke koehandel die omtrent de universitaire expansie gevoerd wordt. Het RUCA vroeg aanvankelijk kandidaturen toegepaste wetenschappen, maar dat werd hen geweigerd. Als compensatie krijgen ze nu kandidaturen landbouwwetenschappen. Dat ruikt sterk naar een regionale politieke koehandel. De oprichting van kandidaturen landbouw is niet gestoeld op onderwijskundige of rationale redenen, maar dient louter om Antwerpen ook een deel van de koe te geven. Het is natuurlijk ook niet denkbeeldig dat het RUCA met kandidaturen landbouw een strategisch achterportje heeft gevonden om op termijn toch toegepaste wetenschappen binnen te halen. De opleidingen van landbouwingen en burgerlijk ingenieur groeien de laatste jaren immers meer en meer naar elkaar toe op het gebied van velerlei wetenschappelijke disciplines. Jammer genoeg wou Daniël

de studenten zondag niet te woord staan. De pers was echter voltallig aanwezig en de volgende morgen werd in alle Vlaamse kranten melding gemaakt van de Coe(ns)-aktie.

Veestapel

Woensdag dan trokken vierhonderdvijftig studenten uit Brussel, Gent en Leuven naar het kabinet van Coens in Brussel. Onder die studenten bevonden zich ook mensen van Kringraad en Sociale Raad. Studenten uit de drie landbouwingen drongen het Arcadegebouw binnen om het kabinet van Coens te bezetten. Ze eisten een gesprek met de minister en een afspraak voor een tweede onderhoud. Coens zelf was niet aanwezig, maar de kabinetschef van de minister wilde wel met de studenten rond de tafel gaan zitten. Hij beloofde zelfs dat ze nog een tweede keer mochten langskomen. De studentendelegatie overhandigde de kabinetschef een petitie van VTK (ielfst 1500 handtekeningen) en een petitie die ondertekend was door 90% van de landbouwstudenten.

Ondertussen hadden reeds geruime tijd andere studenten zich verzameld op het plein voor het Arcadegebouw. Om kwart voor vier stapten de bezetters met een zegevierende blik door de hoofdingang naar buiten, gevolgd door een luid hoera-geroep en -gebruik van de honderden studenten op het plein. Sjael Bolckmans, praeses van de Landbouw-

DE MARATON

LOPERS A'PEN MANNEN
Lanckriet Pascal VUB 02:37:00
Cartoos Louis REG 02:38:13
Wouters Dirk KUL 02:41:03

LOPERS MECH. MANNEN
Stalmans Geert IND 01:10:56
Coppens Dirk VLE 01:11:58
Leesen Erwin LUK 01:12:14

LOPERS MECH. VROUWEN
Maeyens Elis MED 01:32:02
Dhoore Marleen KUL 01:33:24
Seresia Lies KUL 01:34:28

STAPPERS A'PEN MANNEN
Dehaemers J. VRG 04:38:47
Broos Eddy ONB 04:43:29
Rooman Rudy IND 04:43:35

STAPPERS A'PEN VROUWEN
Gossens Claire POL 05:22:36
De Winter K. PED 05:48:53
Van Hove Elke LBK 05:41:05

STAPPERS MECH. MANNEN
Van Loo Pascal PSY 02:19:27
Daens Steven PED 02:26:26
Nijssen Koen HIS 02:29:10

STAPPERS MECH. VROUWEN
Boelen Hilde APO 02:44:15
Van Pelt Hilde PSY 02:50:17
Menten Veerle EKO 02:56:05

LEZERS BRIEVEN

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redactiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejaar en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto.

Brieven die langer zijn dan 35 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met ±1,5 getikte blz. met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

In je kruis

Dat Veto elke week een kruiswoordraadsel (het waarmaker van een echte krant) publiceert, stel ik zeer op prijs, maar de laatste weken wordt het mij een beetje te bar. Uw kruiswoordman slaagt erin ons om de haverklap te confronteren met zijn seksuele preoccupaties. Om redenen van bondigheid beperk ik mij tot de Veto van deze week. Daarbij ging ik op zoek naar een 'lullensmid', 'geil', 'sero' en 'travestiet'. En wat te denken van de opgaven '69 cm' en 'eikel'?

Bovendien is er nog de 'tepel', die volgens uw kruiswoordman als 'tet' moet worden opgelost. Mijns inziens dekken deze termen elkaar niet, als u mij het woordgebruik toestaat. Mag het een volgende keer ietsje minder zijn?

Koen Geusens

Zolenikker

"Het meest ergerlijke aan dit overzicht is evenwel het suggererende karakter ervan" schrijft J. Reyniers in zijn "Glossarium"-recensie. Deze brief is dan iets minder 'suggererend'.

- De bundel verscheen bij Pandora o.m. omdat een grotere uitgeverij wel de gedichten wou brengen, maar niet "Een standpunt". Pandora durfde wel.

- In 1965 had ik een interview voor 'Spectator' (wekendbijlage 'De Nieuwe Gids') met H. Claus n.a.v. diens 'Gedichten (1948-1963)'. De toenmalige hoofdredacteur weigerde het interview indien niet Claus' anticlericale oprispingen werden geschrapt. Ik stapte liever op, ook al ben ik geen papenvreter; het interview bleef verboden en verscheen uiteindelijk integraal in 'Wel' december 1986. Een en ander geeft mij het recht ook kritiek te uiten wanneer men Claus abonneren op Staatsprijzen bezorgt en hij veel te

veel gaat schrijven (al 110 titels?).

- Mijn overzicht van poëtische richtingen vermeldt wel verscheidene met sympathie, maar zet zich af tegen enkele die 'van officiële zijde' bovenmatig worden gesteund, zoals bakvispoëzie met woordgrapes-saus, verdelde parlando, versjes bij prentjes (alias 'beeldgedichten'), plagiatoëzie (noem die asjebliet 'postmodern') en pseudoecaden-tisme. Sommige teksten uit die trends vind ik boeiend, hun heiligverklaring niet.

- Ik ben niet 'nijdig' om persoonlijke motieven: ik heb Brems driemaal uitgenodigd voor de UWL (hij kwam en is nu steeds welkom). De Coninck kwam niet (maar zijn gedichten komen nu steeds aan bod). De betrokkenen zijn bijkbaar meer rancuneus. Vanuit bepaalde zijde is 'Het schaakspel van Leuven' gebooyot dat het niet mooi meer is: geen presentatie noch verkoop toestaan op de Alumnidag, geen fragment of recentie in 'DWB' (of 'NWT'), de prijs van de provincie West-Vlaanderen omgezet in een 'eerste premie' omdat een jurylid zich meende te herkennen, druk uitgeoefend op de uitgever enz.). Moet ik dan nog respect hebben voor zulke 'literatuurwetenschappelijke objectiviteit'? Ik ben geen student meer die men met examens kan bedreigen. Er bestaat bijkbaar een groot verschil tussen de lessen literaire kritiek en de praktijk... Na een protestbrief (trouwens in 'Veto') tegen een zeer dubieuze Staatsprijs heeft de 'Commissie' nagenoeg alle abonnementen op 'WEL' geschrapt. Welke straf krijgen we nu? Alsof zoiets mij de mond snoert. Je moet nu eenmaal vrij vroeg in je leven beslissen of je een zolenikker wil

Groen

'Het milieu is een 'hot topic' geworden in de media; elke zichzelf respecterende 'intellectueel' heeft wel de een of andere wereldschokkende theorie om de problemen eens op te lossen. Er is geen enkele politieke partij die zich nog geloofwaardig kan noemen zonder een min of meer uitgebreid ecologisch programma voor te leggen aan zijn potentiële kiezers.'

- Gespierde taal van de Europakring en de werkgroep Ingenieurs en Maatschappij (IREM). Om een en ander nog wat ekstra in de verf te zetten organiseren de verenigingen op 21 november een milieudag, die het publiek wil confronteren met de visies van een aantal experts inzake de milieuproblematiek. De milieudag begint om 14 uur op de Arenbergkampus gebouw M.06 met een aantal voordrachten (o.a. dr. ir. Parent over het afvalstoffenbeleid in Vlaanderen). Om 20.00 u. gaat in het auditorium Zeger Van Hee, Tiensstraat 41 een

debat door met als onderwerp 'De informatiedoorstroming in de milieuproblematiek'. Panelleden zijn ondermeer gemeenschapsminister Kelchtermans en dr. Decoster (Bond Beter Leefmilieu). Moderator is dhr. Van den Bossche (BRT, De Zevende Dag).

Prijs-kamp

'De Belgische Krijgsauditoriaten en de Eparatie en Repressie', 'De concentratoire kunst', 'Statuut en Functies van de Geneeskunde en de Psychoanalyse tijdens het Derde Rijk'. Heb je een tesis die luistert naar zo'n ronkende naam of wil je op een zinnige manier bijdragen aan de studie over het nazi-tijdperk, dan maak je kans om 50.000 fr. rijker te worden. Het Studie- en Documentatiecentrum van de Auschwitz-Stichting reikt elk jaar een prijs uit voor een licentiaats- of doktoraatsverhandeling die een belangrijke bijdrage levert aan de historische, politieke, economische, so-

worden en met de 'meute meeheulen, dan wel enig zelfrespect wil behouden. Wat in de Vlaamse literaire pool moeilijker is.

- Och, het werk (in casu de gedichten) blijft het belangrijkste. Voor het meest beknopte literaire genre (op aforsimen e.d. na) moet je uiterste verdichting (m.a.w. bondigheid) nastreven (vind ik) en dat vraagt vele jaren correctie. Poëzie is geen journalistiek, met alle respect overigens voor dat genre. Zo eenvoudig is 'Een standpunt'.

Hans Devroce

Protest

Op de voorpagina van de laatste Veto verscheen een artikelje met foto over de protestactie van de Landbouwkringen, vorige zondag bij minister Coens. Zeer tot onze spijt echter werd hierin met geen woord gerept over de deelname van VTK Leuven aan deze actie. Door mee te gaan naar Damme, gaf VTK te kennen dat ze zich volledig solidair opstelde met het protest van de drie Vlaamse Landbouwkringen van Leuven, Brussel en Gent tegen de oprichting van Landbouwkandidaturen te Antwerpen.

De motivatie hierachter ligt voor de hand. Immers, de argumenten tegen de oprichting van een nieuwe landbouw-fakulteit zijn volledig analoog aan die tegen een nieuwe fakulteit Toegepaste Wetenschappen: - Een verdere versnippering van de nu reeds te beperkte financiële middelen brengt het onderzoeks- en onderwijsniveau in het gedrang.

- Men zou beter de nieuwe investeringen aanwenden om de huidige drie fakulteiten verder uit te bouwen.

- Een splitsing van kandidaturen en technische jaren is pedagogisch overantwoord.

- Een nieuwe fakulteit zou enkel leiden tot een afbouw van de studentenaantallen in de bestaande fakulteiten, zonder betekenisvolle globale aangroei.

Het is trouwens een publiek geheim dat de Antwerpse Landbouwkandidaturen niets meer zijn dan een achterpoortje om te komen tot een volledige ingenieursopleiding in de regio Antwerpen.

Om onze solidariteit kracht bij te zetten hebben we vorige week dan ook een petitie georganiseerd. Gehouden met de steun van de fakulteit en de VILV (alumnivereniging), hebben wij met deze petitie ons formeel protest te kennen gegeven, niet alleen tegen de oprichting van Landbouwkandidaturen in Antwerpen, maar ook tegen het huidige voorstel over universitaire expansie.

Nicolas Tjandra Maga
preses VTK Leuven

Janet al 26 dagen uitgewezen; Kwasi wordt vervolgd; (foto Hielke Grootendorst)

STUDENTEN! Zit niet zelf te experimenteren met die PC: je tijd is te kostbaar!

Wij typen immers snel, goedkoop en vooral vakkundig je thesis, paper, seminarieversl., en gaan geen uitdaging uit de weg: breng ons gerust alle vreemde talen en tekens, symbolen, formules, tabellen...

't Is ook vlakbij: tegenover ALMA II.

UNIVER cv

Edward Van Evenstraat 3
3000 LEUVEN
☎ 016/23.86.43

EUROPEES POEZIEFESTIVAL

Vanaf donderdag 22 november tot en met 1 december gaat voor de twaalfde keer het Europees poëziefestival door, met als thema 'De Europese lente'. Met de titel willen de organisatoren verwijzen naar de poëzie van debutanten in Oost- en West-Europa na 1980. Tegelijk probeert men met dit thema de poëzie in de bredere maatschappelijke context van de politieke omwentelingen in Europa te plaatsen. Waarschijnlijk zullen de debatten - in tegenstelling tot vorige jaren - hierdoor vaak ook een politieke dimensie krijgen.

De voornaamste evenementen voor deze week even op een rijtje. Donderdag wordt in de Universiteitsbibliotheek om 18.00 u. een poëziebeurs geopend waarop alle grote Europese uitgeverijen vertegenwoordigd zijn. Op vrijdag wordt om 9.30 u. het kollokwium, dat als een rode draad door heel het festival loopt (elke dag om 9.30 uur in het Iers instituut in de Broekstraat) geopend met een lezing van de Italiaanse Donatella Bisutti. In dit kollokwium proberen een twintigtal dichters een antwoord te bieden op de vraag naar de maatschappelijke functie van hun poëzie.

Elke namiddag (behalve op 28 november) kan je om 14.30 u. in de Universiteitsbibliotheek gaan luisteren naar dichters die voorlezen uit eigen werk (gevolgd door vertalingen in het Nederlands). Op vrijdag gaat er om 20.00 u. een Slavische poëzieavond

door met werk van onder andere Oleg Chlebnikov en Maja Panajotova. Zaterdag op hetzelfde uur is er een gelijkaardig initiatief rond Spaanse en Portugese poëzie met onder andere Luis Castro Legazpi en Fernando Pinto do Amaral. Beide avonden gaan door in het Iers instituut.

Zondagvoormiddag om 11 uur nodigen een aantal Vlaamse dichters (Charles Duval, Stefan Hertmans, Koen Stassijns en anderen) jou uit in de Bibliotheek voor een literair aperitief. Om 14.30 u. volgt er een debat 'Over de belangrijkheid van poëzie' waar nu al met belangstelling naar uitgekeken wordt. Deelnemers zijn bovenvermelde Vlamingen en vier Oosteuropese dichters. De zondag wordt afgesloten met een literair kafee met onder andere Jana Beranová en Tony Curtis. Maandag 26 november om 20.00 u. in de Grote Aula zal het er iets minder poëtisch aan toe gaan op het debat over 'Europese culturele diversiteit'. Deelnemers zijn onder andere Roberto Barzanti (voorzitter Kultuurcommissie in het Europees Parlement), Andrei Plesu (Roemeens minister van Cultuur) en een aantal dichters.

Over de programmatie van de rest van het festival lees je volgende week meer in je lijfblad, net als over de man op de foto. Osten Sjöstrand, lid van het comité dat de Nobelprijs toekent, die door ons op de rooster werd gelegd.

(PDG/PDM)

(Foto Renaat Schrooten)

Kolofon

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
(016/22.44.38)

Jaargang 17
nr. 9
19 november '90

Ver. uitg. Stef Wauters,
's Meiersstraat 5, Leuven
Hoofdredactie: Koen Hendrickx
Redactiesekretaris: Stef Wauters

Redactie:
Luc Janssens, Walter Pauli,
Jan Van der Linden
Doka: alleen Hielke Grootendorst

Tekeningen:
Arnulph en Nix
Layout- en vormgeving:
Dirk Boeckx, Pieter Degryse,
Krista De Mey, Leen Eelen,
Huib Huyse, Luc Janssens,
Mieke Janssens, Koen Kempnaers,
Stefan Moens, Walter Pauli,
Ronny Tielens, Jan Van der Linden,
Ria Vandermaesen

Medewerkers:
Dirk Boeckx, Filip De Keukleere,
Paul Demets, Leen Eelen,
Huib Huyse, Hilde Lenie,
Stefan Moens, Marij Preneel, Kurt Sannen, Renaat Schrooten, Ronny Tielens, Werner van den Bergh
Eindredactie: Koen Hendrickx,
Werner van den Bergh

Zetwerk en publiciteit
Alfaset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij Rotatyp Brussel
Oplage 9000 eksemplaren
ISSN-nummer 0773-5162
Abonnementen
Studenten: 250 fr.;
niet-studenten: 300 fr.; steun
vanaf 600 fr.; over te schrijven op
rek. nr. 001-0959719-77
Agenda en Ad Valvas
ten laatste vrijdag voor verschijnen
om 18.00 uur op het
redactieadres bezorgen
Redaktievergadering
iedere vrijdagmiddag om 15.00 u

Studiedruk en 'credits'

Gewoon bissen

In het nieuwe dekreet betreffende het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek in Vlaanderen behandelen enkele artikels het invoeren van een 'studiepuntenstelsel' (SPS). Een SPS geeft aan elk vak een aantal studiepunten, dat overeenkomt met de waarde van dat vak. Om een diploma te behalen moeten de studenten voldoende studiepunten verzamelen binnen een bepaalde termijn. Hierbij blijven een aantal vragen onbeantwoord. Hoe gaat men bepalen hoeveel studiepunten een vak waard is? Wat met de minimum- en de maximumduur om een diploma te behalen? Hoe ga je binnen een SPS de kurrikulumgedachte (dit is de idee dat elke opleiding een samenhangend geheel moet zijn) bewaren?

In de VS, waar het SPS al sinds het einde van de negentiende eeuw in gebruik is, kan men tijdens zijn studie allerlei vakken zonder enige samenhang volgen. Zolang de studenten voldoende 'credits' verdienen, wordt daar echter geen probleem van gemaakt. Het nieuwe dekreet wil zo iets gelukkig vermijden. Daarin wordt bepaald dat het jaarprogramma een samenhangend geheel van vakken moet zijn. Die beslissing wordt overgelaten aan een 'kurrikulumcommissie', die per studierichting een minimumpakket (ongeveer één derde van het totaal aantal vakken) zal samenstellen. De controle over de samenstelling van het volledige vakkenpakket kan dan aan de universiteit zelf overgelaten worden.

Minder positief is echter de oplossing die voorlopig gekozen werd voor het bepalen van de hoeveelheid studiepunten per vak. Je kan dat namelijk op twee manieren doen. Ofwel relateer je het aantal studiepunten aan het aantal contacturen van een vak, waarbij rekening gehouden wordt of het om een hoorcollege, seminarie, practicum of iets anders gaat: de *formele* oplossing. Het grote voordeel hiervan is de eenvoud ervan: het aantal uren van een vak wordt vermenigvuldigd met een factor die afhangt van de docerform. Die eenvoud is tegelijkertijd ook de grote zwakte. Deze methode impliceert immers dat elk vak van een gelijk aantal uren en eenzelfde docerform even zwaar is, want het wordt met evenveel studiepunten gehonoreerd. Het gevolg hiervan is dat formeel dezelfde diploma's (want

evenveel studiepunten) van een totaal ander nivo kunnen zijn.

De zogenaamde *inhoudelijke* oplossing vertrekt vanuit totaal andere principes, en wil studiepunten afhankelijk maken van de studiedruk. 'Studiedruk' staat voor het aantal uren dat iemand nodig heeft om een vak onder de knie te krijgen. Elk vak wordt gehonoreerd volgens de de inspanningen die ervoor nodig zijn. Het is duidelijk dat deze benadering wel een gelijkwaardering van diploma's garandeert. Het aantal studiepunten vermeldt dan immers hoeveel je hebt moeten werken voor een diploma. Hierdoor kunnen de nadelen van de formele oplossing vermeden worden. Het probleem is echter dat de beleidsverantwoordelijken het niet zo erg begrepen hebben op de inhoudelijke benadering. Het nadeel is immers dat deze oplossing moeilijk operationaliseerbaar is. Studiedruk meten is geen eenvoudige zaak én kost bovendien geld. Die problemen zouden er toch niet voor een gemakkelijksoplossing kiest door te opteren voor de formele formule. Met een formele kwantificering van diploma's die inhoudelijk niets voorstelt, is niemand gediend.

Het voorlopige dekreet vermeldt in dit opzicht dat het samenhangende jaarpakket binnen één jaar moet kunnen worden afgelegd. Verder staat er niets. Dat wil zeggen dat de zwaarte van de verschillende programma's door de minister aan de willekeur van de academische overheden wordt overgelaten...

Men zou beter het aantal studiepunten lateren aan de studiedruk en dan in het dekreet bepalen hoeveel studiedruk een jaarprogramma maximaal mag en minimaal moet bedragen, wat zou beantwoorden aan de oude studenteneis voor een degelijke afbakening van de studiedruk.

Ook de duur van de studies zou in een SPS kunnen veranderen. Wanneer een student voor zijn diploma een aantal studiepunten moet behalen over minimaal vier en maximaal acht jaar, dan wordt de verleiding groot om de studie over acht jaar te spreiden. Dat dit gevaar niet denkbeeldig is, mag blijken uit de situatie in onze buurlanden waar één of ander SPS ingevoerd is. Omdat een studiepunten gedurende de maximumtijd geldig blijft, studeert bijna niemand daar binnen de minimumtijd af. Dramatisch wordt het echter als studenten na acht jaar merken dat ze niet voldoende studiepunten verzamelen en dus ook

geen recht hebben op een diploma. Ook die situatie doet zich nogal eens voor. Het is bijgevolg duidelijk dat er remmen moeten ingebouwd worden in een SPS om studieoververlenging tegen te gaan.

Binnen kringraad wordt als mogelijk alternatief gedacht aan een SPS-variant met een jaarsysteem met minimumpakketten. Per academiejaar moet een student bijvoorbeeld 40 studiepunten behalen. Als je die niet allemaal haalt, zijn er twee mogelijkheden. De eerste eis dat hij wel een minimumpakket (30 studiepunten bijvoorbeeld) haalde. Dan moet men de 10 overige studiepunten verzamelen in de volgende jaren, waarbij je al vakken van het volgend jaar mag volgen. Wie het minimumpakket niet haalt, moet gewoon bissen. In een konsekwent SPS zouden studenten dan weer alleen nog die vakken afleggen waarvoor ze geen studiepunten gehaald hebben (een 10 is hierin voldoende voor een jaarvrijstelling).

Het kader dat in het dekreet werd gekreëerd, is echter bijzonder vaag. Het enige verschil met vroeger zou erin bestaan dat, naast de gewone kwotering, ook aangeduid wordt hoeveel studiepunten een student verzameld heeft. Het risico is niet denkbeeldig dat de universiteiten en de verantwoordelijke overheid zelfvoldaan aan het vertrouwde systeem blijft vasthouden en zo een unieke kans voorbij laat gaan om de organisatie van de vakkenpakketten bij te schaven. Daarom zou het nuttig zijn om binnen het dekreet een iets strakker kader te scheppen, waarbinnen de verschillende universiteiten toch nog hun eigenheid kunnen behouden. Want vaagheid betekent ook dat universitair Vlaanderen na het dekreet met negen totaal verschillende kwantificerings- en kwoteringssystemen zal werken. En dat is nu niet direct wat van onderwijsspecialisten verwacht. Hoogstens van partijvoorzitters.

Peter Vanduffel

DEBAT BANDITISME IN LEUVEN

Het is vijf jaar geleden dat in Aalst acht doden vielen tijdens een overval op een Delhaize-supermarkt. Die aanslag was de laatste in een hele reeks van overvallen op warenhuizen in de periode 82-85, die men aan de Bende van Nijvel is gaan toeschrijven.

De discussie die toen op gang is gekomen omtrent banditisme en terrorisme in ons land is nooit geluwd. Steeds nieuwe elementen, het ene al ongeloflijker dan het andere, hebben het vermoeden doen ontstaan dat er hier sprake is van een georganiseerde misdaadbeweging met politieke moties en met banden in bepaalde, machtige ekstrem-rechts milieus. Er is nog niets bewezen, maar het web wordt wel steeds complexer.

In de voorbije jaren heeft het zwaartepunt van de discussie zich geleidelijk verlegd van *Wie deed het* naar *Wie zat er achter en wat zijn de banden met andere misdrijven*. Recent nog kreeg de hele discussie een nieuwe impuls door de *Gladio*-affaire. De kranten staan er vol van, maar toch nog even; het zou gaan om een geheime organisatie, opgericht na de Tweede Wereldoorlog, met de bedoeling het verzet te organiseren bij een

mogelijke inval van het Sovjetleger. Al vlug werd er echter, vooral in Italië en Griekenland, de link gelegd tussen deze klandestiene organisatie en andere duistere zaken. Het vermoeden bestaat dat Gladio, gesteund door de

CIA, als instrument gebruikt werd om een al te grote kommunistische macht en zelfs eventuele machtsvername tegen te gaan. Sinds het bestaan van het Gladio-netwerk ook in België is uitgelekt, onder de naam *Stay-behind* dan wel, doen er ook hier geruchten de ronde dat het opzetten van een verzet-netwerk niet de enige bezigheid was van deze organisatie. In de pers spreken men van mogelijke verbanden met een aantal onopgehelderde zaken uit het verleden en zelfs, u raadt het al, de naam van de *Bende van Nijvel* valt weer.

Over deze materie organiseert Economika op 21 november, dus nu woensdag, een debat onder de naam "Banditisme en terrorisme in België". Ook de herstructurering van rijks-wacht en politie staan op de agenda. Het panel bestaat alvast uit klinkende namen. *Louis Tobback*, minister van binnenlandse zaken; *Hugo Covelliers*, volksvertegenwoordiger en lid van de 'Bende-commissie' die onderzoek heeft gedaan naar banditisme en terrorisme in België; *Hugo Gijssels*, journalist en auteur van een boek over de Bende en tenslotte *Lode van Ootrive*, professor in de criminologie. (RS/LE)

RECHTBANK

Power to the Student

Macintosh Classic

(2 Mb RAM, 1,44 Mb Disc Drive, 40 Mb Hard Disc;
met Toetsenbord, muis, HyperCard)

56.500 BF BTW inbegrepen

(kan ook met afbetaling)

Apple Education Center Leuven
Naamsesteenweg 9
3052 Blanden

Kom ook eens langs in de Tik en Printshop, Naamsestraat 98 te Leuven

De rechter buitenspel

Pleidooi voor nieuwe rechtbanken

En van de fundamentele kenmerken van een democratie is de mogelijkheid een beroep te kunnen doen op een rechter. Maar terwijl niemand dat principe in twijfel trekt, blijkt dat er in praktijk toch wel wat schort aan de toepassing ervan. De kosten die een geding met zich meebrengt, zijn vaak een reële drempel om een rechtszaak te beginnen. Ook de achterstand van het gerecht leidt tot problemen. De oplossing wordt bij ons en in het buitenland al eens gezocht in alternatieve procedures, met of zonder mogelijkheid om in hoger beroep te gaan bij een echte rechtbank. Is dat de oplossing? Over deze problematiek richtte het 'Instituut voor Recht en Samenleving' op 16 november een studiedag in.

Voor de alarmerende gerechtelijke achterstand in België kunnen verschillende oorzaken gegeven worden. Aan de ene kant zijn de geschillen toegenomen. Dat heeft te maken met zowel institutionele (de hoeveelheid en vooral de kwaliteit van de wetgeving) als sociale oorzaken (zo zijn er bijvoorbeeld meer echtscheidingen en verkeersongevallen). Die gewijzigde omstandigheden zijn voor de opeenvolgende Ministers van Justitie blijkbaar nooit een reden geweest om de rechtbanken te reorganiseren. Informatisering is bijvoorbeeld een bijna volledig onbekend verschijnsel.

Het ontbreekt niet aan voorstellen om wat te doen aan die wantoestanden. Vanzelfsprekend moet de rechterlijke organisatie opnieuw bekeken worden. Modernisering en een verhoging van het aantal rechters zouden allicht de zaken vergemakkelijken. Maar dat zal geld kosten, en ook het toch al karig gedeelte ministerie van justitie moet inleveren. Het is dan ook de vraag of er op dat gebied veel moet worden verwacht.

Maar de discussie over de rol van de rechter gaat verder dan de achterstand van het gerecht. In verschillende kringen wordt de vraag gesteld of het wel zo vanzelfsprekend is dat geschillen voor rechtbanken beslecht moeten worden. Die ontwikkeling is het sterkst in de Verenigde Staten, waar de afkeer voor een 'wetsgespoken' leidde tot wat wel eens smalend een nieuwe 'konfliktindustrie' genoemd wordt: 'Alternative Dispute Resolution' (ADR). Het gerechtelijk apparaat werd traagheid, hoge kosten en overdreven formalisme verweten. In plaats daarvan zouden procedures moeten komen die niet alleen vlugger werken, maar ook drempelverlagend want goedkoper zijn. Bovendien wordt er ook gepleit voor *strukturele rechts-hulp*: doordat nieuwe problemen de aandacht krijgen, kan de rechtspositie van bepaalde groepen in de maatschap-

prij meer politieke aandacht krijgen en eventueel zelfs verbeterd worden.

Vanaf het eind van de jaren zeventig werden er dan ook over het hele land van elkaar losstaande projecten opgericht. Na de eerste euforie groeide de kritiek. De ongecoördineerde ADR-beweging veroorzaakte op zijn beurt bij de burger een gevoel van onmacht. De alternatieve procedures hadden hun eigen burokratie gekreëerd. In een derde beweging werd er dan gezocht naar mogelijkheden om de zaken op punt te stellen. Er werden initiatieven genomen om de rechtbanken te reorganiseren. Snellere besluitvorming en sancties voor het 'rekken' van rechtszaken zijn mogelijke instrumenten. Ook het invoeren *binnen de rechtbanken* van bemiddeling door de rechter of een derde. Andere initiatieven vermeden elke relatie met de rechtbanken of legden er zich op toe om zoveel mogelijk geschillen te vermijden of de zelfredzaamheid van de partijen te verhogen. Tot slot moet nog een rapport van het 'National Institute for Dispute Resolution' vermeld worden, dat een aantal voorwaarden opsomt om te beantwoorden aan de principes van de rechtsstaat. De projecten moeten voor iedereen toegankelijk en efficiënt zijn. De gelijkheid van de partijen moet gewaarborgd worden tijdens de hele procedure. Het resultaat moet afdwingbaar zijn en 'gelooftwaardig', waarmee bedoeld wordt dat niet alleen de partijen, maar de samenleving in het algemeen het rechtvaardige van de oplossing moeten kunnen aanvaarden.

Zou het ADR-model ook bij ons werken? Er zijn allereerst grondige verschillen met de Amerikaanse maatschappij, maar ook de Europese landen hebben met problemen van de overlast van de rechtbanken te kampen. Het ligt voor de hand dat er naar gelijkwaardige oplossingen wordt gezocht. In België zijn er bijvoorbeeld in de konsumenten- en geschillencommissies werkzaam.

Om conflicten zoveel mogelijk te vermijden heeft de konsumentenorganisatie 'Test-Aankoop' in een aantal sectoren modelkontrakten gesloten met representatieve organisaties. Daarbij is veel aandacht besteed aan de duidelijkheid van de kontrakten. Als er dan toch geschillen zijn, dan komen die voor een geschillencommissie, die bestaat uit evenveel vertegenwoordigers van verbruikers als van de handelaars. Het arbitragecollege dat de rechtbank moet vervangen, bestaat uit een vertegenwoordiger van de gebruikers (een afgevaardigde van 'Test-Aankoop'), een vertegenwoordiger van bijvoorbeeld de meubelverkopers en een onafhankelijke voorzitter-jurist.

De verbruikersorganisatie geeft zelf toe dat er nogal wat schort aan het systeem. Het is volledig gefinancierd met prive-middelen, terwijl het toch het algemeen belang dient. Verder dreigen de geschillencommissies het slachtoffer te worden van hun eigen sukses: ze krijgen steeds meer dossiers te verwerken, wat het 'snelle' oplossen van conflicten in gevaar brengt. Ook is het zo dat de handelaars in principe niet

verplicht zijn om toe te treden. De meest 'dubieuze' verkopers zullen zich wel twee keer bedenken voor ze een modelkontraat gebruiken.

Op de praktijken van de geschillencommissies kan echter een nog meer fundamentele kritiek gegeven worden. Ze zijn immers voor een deel rechter en partij tegelijk. UIA-prof Swinnen vindt het niet in overeenstemming met de scheiding der machten. De organisaties die onderhandelen over de modelkontrakten beslissen immers tegelijk of de kontrakten al dan niet geschonden zijn. Daarop kan dan weer gezegd worden dat vakbonden dat al lang doen. Dat klopt, maar er is natuurlijk een groot verschil: de konsument is slechts in

uitzonderlijke gevallen (water, elektriciteit,...) overgeleverd aan één producent. Over het algemeen staat hij veel sterker dan de werknemer: hij kan gemakkelijk van producent veranderen.

Daarmee is zeker niet gezegd dat dergelijke initiatieven per se onbehoorlijk zouden zijn. Heel wat conflicten kunnen inderdaad op een efficiënte manier beslecht worden, terwijl tegelijk de rechtszekerheid gerespecteerd wordt. Daarvoor moet echter voldaan worden aan een aantal voorwaarden, en één daarvan zal toch altijd de mogelijkheid blijven om in beroep te gaan bij een rechter.

Luc Janssens

Op het Ekonomikadebat over banditisme en terrorisme kwam een benedeiker spreken over de achterstand van het gerecht. De aanwezige juristen verbaasden zich hierover.

Het verkozen geweld in Guatemala

Van diktatuur naar democratie?

In 1985 kreeg Guatemala een nieuwe grondwet en na de daaropvolgende verkiezingen trad begin 1986 weer een burgerregering aan. Officieel kwam er zo een einde aan de militaire diktatuur. In de grondwet stond zelfs dat de inlijving van de bevolking in gewapende burgerpatrouilles niet meer verplicht mocht zijn. Nochtans bleven de voorbije vijf jaar de klachten over de patrouilles zonder ophouden toestromen. Op het platteland, vooral in de indianendorpen, zijn de militairen nog steeds de baas. Zij doen alsof er geen burgerregering bestaat en blijven de mannen opeisen om - vaak tegen hun zin - deel uit te maken van de patrouilles. Verschillende groepen en personen uit heel Europa beginnen daarom nu met een handtekeningactie tegen die schending van de mensenrechten.

In februari 1981 werden door de militairen in Guatemala gewapende burgerpatrouilles opgericht. Die *Patrullas de Autodefensa Civil* (PAC) kenden hun volle ontwikkeling in 1982 onder de regering van generaal Rios Montt. De patrouilles waren volgens de regering het recht voor de boerenbevolking, die sterk leed onder de aanvallen van allerlei gewapende benden, op burgerlijke zelfverdediging. Rios Montt besliste meteen dat zo'n 300.000 indianen in die PAC georganiseerd moesten worden.

Dit plan paste helemaal in het programma dat de militaire top had opgezet om de volksofstand tegen het militaire bewind te laten mislukken. Hoewel het leger het ontkent, werden de patrouilles ingezet voor taken die het werk van de plaatselijke legerafdelingen aanvulden of zelfs vervingen. Om die taken met voldoende resultaat uit te voeren, werden de patrouilles aangevoerd door ex-soldaten die men van wapens en munitie voorzorg en die liefst ervaring hadden in de strijd tegen de guerrillabeweging. Tijdens de eerste weken van de PAC-actie doken reeds verhalen over misbruiken op.

Machete

Op 13 januari 1984 viel het leger binnen in het dorp Zuculpa. De leden van de plaatselijke patrouilles werden verplicht om samen te komen. De militairen duidden zeven PAC-mensen aan. Zij werden gedwongen sommige dorpsgenoten te doden met stokken en machetes. Enkel die weigerden te gehoorzamen, werden aangezien voor aanhangers van de volksofstand en waren niet zeker meer van hun eigen leven. Een recent voorbeeld was de

moord op José Ixcaya, leider van de Raad van Indianengemeenschappen op 1 mei 1990. Iedereen die zich in Guatemala inzet voor de mensenrechten loopt gevaar door misleide PAC-mensen aangezien te worden voor guerrillastrijder of kommunist. En dat is reden genoeg om te moorden.

De PAC werden door de militairen ook gedwongen om wegen voor het legertransport aan te leggen. In de bergstreek moesten alle bomen geveld worden, sommige plaatsen werden volledig met de grond gelijk gemaakt. Alle inwoners van bepaalde dorpen werden verplicht stenen van 25 kilo op de rug te dragen tot op afstanden van 8 tot 16 kilometer van hun dorp. Door die misbruiken kwamen alle aspecten van het dagelijks leven in het gedrang. De laatste vijf jaar namen in het hele land inflatie, werkloosheid en criminaliteit sterk toe.

Sekte

Tijdens de campagne voor de vorig weekend gehouden presidents- en parlementsverkiezingen werd daardoor meer aandacht gegeven aan personen die een einde zouden kunnen maken aan de onveiligheid en de corruptie. Daardoor kreeg oud-generaal Rios Montt terug veel publiciteit. Hij gaf zijn steun aan Jorge Serrano, evenals hijzelf een fundamenteel protestant van de sekte 'Het Woord'. Bovendien zijn zij ook verantwoordelijk - Serrano was minister onder Rios Montt - voor de militaire onderdrukking van de burgerbevolking in de jaren tachtig. Die burgeroorlog kostte aan méér dan honderdduizend burgers het leven en veroorzaakte een

aanzienlijke vluchtelingenstroom naar Mexico.

Naar schatting een derde van de Guatemalanen, die sinds de Spaanse kolonisatie overwegend katholiek waren, bekeerde zich al tot een of andere protestante sekte. Serrano heeft zijn populariteit vooral te danken aan Rios Montt, die zelf in de opiniepeilingen ver voorlop op alle andere kandidaten. Het hooggerechts hof vaardigde een verbod uit voor Rios Montt om aan de verkiezingen deel te nemen, maar Serrano deed wel mee. Geen enkele presidentskandidaat kreeg echter een meerderheid achter zich. In januari 1990 zal daarom een tweede kiesronde plaatsvinden.

Verschiedene vakbonden en universiteiten, sommige politieke partijen en ook de kerk hebben daarom niet nagelaten de regering te vragen de patrouilles af te schaffen, aangezien het vrijwilligerskarakter toch niet geëerbiedigd wordt door de militairen en omdat de PAC voor heel andere doeleinden dan voor burgerbescherming gebruikt worden. Een aantal katholieke groepen in Europa hebben zich solidair verklaard met die wens. Bovendien willen zij ook bij ons zoveel mogelijk mensen informeren over deze schendingen van de mensenrechten.

Hand

Hun belangrijkste actie bestaat er in dat gedurende de rest van het jaar handtekeningen verzameld worden van allerlei personaliteiten uit de politieke, kerkelijke en universitaire wereld. In de brief die zij ondertekenen wordt morele steun toegezegd aan al de instanties die in Guatemala opkomen voor de afschaffing van de gewapende burgerwachten en voor meer respect voor de mensenrechten. Naast de brief in kwestie - beschikbaar in het Spaans en het Nederlands - werd ook een klein dossier samengesteld over het ontstaan, de ontwikkeling en de huidige situatie van de burgerwachten. Vooral de misbruiken en de reacties daarop vanwege de publieke opinie worden toegelicht.

De initiatiefnemers willen dan in de loop van februari 1991 een Europese delegatie, bestaande uit parlementsleden en kerkelijke vertegenwoordigers, naar Guatemala sturen om de handtekeningen te overhandigen aan de president en het parlement. Ze voorzien ook een persconferentie om de publieke opinie in Guatemala in te lichten over hun initiatief.

Ronny Tielen

Voor alle informatie over deze solidariteitsactie kan je terecht bij: Guido De Schrijver, Belgische Onafhankelijkheidslaan 19, 1080 Koekberg, 2/428.16.09.

WEEKEND

GENEESKUNDE VOOR DE DERDE WERELD
GENEESKUNDE VOOR HET VOLK
1 & 2 DECEMBER 1990

Jeugdcentrum "Destelheide" te Dworp (bij Halle)

Een traditionele ontmoetingsplaats voor progressieve gezondheidswerkers

PROGRAMMA

zaterdag, voormiddag

Debat: Welke medische ontwikkelingsamenwerking voor de jaren '90? met Reginald Moreels (Artsen zonder Grenzen), Martine Van der Meulen (Medicus Mundi België), Jaap Kemkes (Werkgroep Medische Ontwikkelingsamenwerking, Nederland) en Dirk Van Duppen (Geneeskunde voor de Derde Wereld)

gemodereerd door Bert Cleymans (Nationaal Centrum voor Ontwikkelingsamenwerking)

zaterdag, namiddag

Debat: Welke geneeskunde voor de jaren '90? Kris Merckx en Frans Van Acoleyen (Geneeskunde voor het Volk) worden kritisch bevraagd door Prof. Fred Louckx (medische sociologie, VUB) en een staf van het Centrum voor Huisartsgeneeskunde van de RUG.

zondag

Seminaries naar keuze: • Gezondheid en maatschappij in de Derde Wereld • Welke solidariteit met de Derde Wereld? • Milieu en Derde Wereld: naar een duurzame ontwikkeling? • Gezondheidszorg onder het socialisme: Cuba en China • De huissens en de farmaceutische industrie • Arbeid en milieu: toxicologie en flexibiliteit • De syndicale strijd in de verzorgingsinstellingen

PRAKTISCH

- Aanvang: zaterdag 1 december, 9u30 stipt
- Einde: zondag 2 december, rond 17u00
- Prijs: 900 fr.; studenten, werklozen en dienstplichtigen: 750 fr.
Voor meer informatie en inschrijving: Geneeskunde voor de Derde Wereld Oudestraat 34, 2710 Hoboken, 03/828.02.43 (dins- en vrijdag)

Van Dijk en Co in het Stuc

Vogels voor een opgeknoopte kat

Als of een feestje uit de hand is gelopen, ligt een gebroken bord op de grond en wijst een stoel met zijn fraaie poten het ijlle in. Het eten is voorbij, op de tafel staan smoezelige bordjes en verfrommelde servetten herinneren aan de maaltijd. In zijn dagboek schrijft Witold Gombrowicz in 1963: "Ziedaar hoe een verschijnsel tot een obsessie wordt. Er is iets in het bewustzijn dat het tot valstrik maakt voor zichzelf". Waarom lakt een meisje haar nagels, waarom zie je in de stenen vloer van het toilet plots een mannetje dat kiezel uit het water vist? Van alles wat om ons heen beweegt, en van alles wat ons lichaam is, proberen wij deeltjes te isoleren. *Marche funèbre pour un chat* laat zien dat er te veel werkelijkheid is om daaraan te beginnen.

In de roman *Kosmos* van Witold Gombrowicz brengen twee studenten hun vakantie door in een pension in een Pools provinciestedje. Op een frisse morgen vinden ze een opgeknoopte mus in een struik, later ook nog een opgehangen stokje en een kater die hetzelfde zeer trieste lot onderging. Wat is er aan de hand, vragen de twee zich af. Een pijl op het plafond wijst naar de kamer van Leon Wojtyś, bankdirecteur met pensioen en echtgenoot van de pensionhoudster. Uit deze elementen ontstaat een detectiveachtige roman die de grote pogingen van enkele individuen om de chaos te ordenen, wil laten zien.

Sardiënen

Ryszard Turbiasz, één van de leden van 'De Vereniging van Entoesiasten voor het Reële en Universele', zoals Van Dijk, Dehollander en Turbiasz zich verwijzend naar een groep Russische absurdistische schrijvers uit de jaren dertig noemen, kwam met de roman van zijn langgenoot aanzetten. Omdat tij-

dens de Amerikaanse toernee van Need-company bij de drie entoesiasten het verlangen steeds groter werd om zelf eens iets te proberen, en omdat ze in de kleedkamers toch niets anders deden dan elkaar vermaken, gingen ze samen *Kosmos* lezen. Zij spraken van bij het begin af elkaar zo weinig mogelijk te registreren, in de hoop tot een zo natuurlijk mogelijk klinkende voorstelling te komen. Ergens aan beginnen zonder te weten waar ze uitkomen, dat is het devies van de werkwijze, maar tegelijk ook de as waarrond *Marche funèbre* en hun nieuwste creatie *Een man alleen is in slecht gezelschap* draaien.

Want waar kom je uit als je de werkelijkheid begint te ordenen? Twee gasten in *Marche funèbre*, Witold en Fuchs, tafelen daarover na met Leon, de eks-bankdirecteur, al zeventendertig jaar met dezelfde vrouw opgescheept en eigenaar van het pension. Hij is een hyperkinetisch mannetje geworden dat zijn speeksel niet spaart voor verkleinwoorden en 'nieuwaa'. Zijn verhalen en grappen irriteren de twee gasten. De

ene (Turbiasz) omdat hij de avondlijke filosofieën van de bankdirecteur niet voldoende wetenschappelijk vindt, de andere (Dehollander) omdat zich in het pension een reeks vreemde gebeurtenissen voordoen die zijn aandacht niet loslaten. Hij vond een mus op zijn kot, opgehangen aan een ijzerdraad. Op het plafond tekende zich een pijl af die naar de dode dieren wees. In de kamer van de directeur blijken spijkers op vreemde plaatsen in de muur geslagen. Wie kon zo iets doen? Is het Leon geweest?

De jongemannen trachten van Leon duidelijke antwoorden los te krijgen, in de hoop hun angst te kunnen wegmoffelen. De sfeer wordt echter zo verstikkend dat het verstand zijn betekenis verliest. Omdat de jongemannen in Leons gedrag een zekere vorm van wijsheid vermoeden, stellen ze vragen. Leon doorziet hun zucht naar geluk en praat er maar op los. Er worden in de gesprekken talloze valse

sporen uitgezet, en de personages raken steeds dieper verstrikt in het bos, en de muziek die ze maken (Turbiasz op syntesizer, Dehollander op trompet, Van Dijk op sax) dient nu eens als stoorzender, dan weer om een emotie in de rug te steunen. Leon (Dirk Van Dijk) vertelt hoe hij zijn leven lang genot heeft gevonden in dingen die zijn armoedige seksleven moesten goedmaken: krabben aan zijn oor, het poetsen van zijn bril en het boenen van zijn sax. Zijn levensfilosofie is die van de zwemmer die moet blijven bewegen in het water: "Wie niet heft wat hij bemint, moet beminnen wat hij heeft". *Marche funèbre* is een stuk over behelpen.

Van Dijk, het moet gezegd, zet hier een dijk van een monoloog neer. Chargerende acteurs zijn meestal onuitstaanbaar om aan te horen, maar Van Dijk bewijst dat het anders kan. Hij glijdt zo

bruusk en tegelijk gevoelig over de goedmoedswissels dat het je onvermijdelijk kras bezorgt. De twee andere acteurs proberen daar hun vermogens tegenover te stellen, en zij doen dat verdienstelijk: Turbiasz met zijn vreemde, krasse kraaiestem, met zijn hoekige fysiek en Pools aksent, Dehollander met kinderlijke zenuwachtigheid en de ontpandeerde goedmoedigheid van iemand die ondanks alles de dingen toch steeds op hun plaats probeert te zetten. Met hun drieën creëren zij een onweerstaanbaar morbide sfeer, zo monomaan en komisch dat je ze niet snel vergeet.

Paul Demets

Kontakt

Van 8 mei tot en met 11 mei 1991 gaan in Enschede (Nederland) de grootste Pythische Spelen door, een culturele ontmoeting tussen studenten uit het hoger onderwijs uit Nederland en Nederlandstalig België. Rond het centrale thema 'De vier elementen' kan je (alleen of in groep) je kunnen demonstreren in een van de volgende disciplines: beeldende kunsten, letteren, muziek of teater, en dat voor een uitermate deskundige jury. De organisatie zoekt voor Leuven (naast deelnemers) kontaktpersonen die zorgen voor een vlotte coördinatie tussen Leuven en Enschede (posters ophangen, folders verspreiden, publiciteit verzorgen, ...). Als je je aangesproken voelt, neem dan zo snel mogelijk contact op met kultuurraad (Van Evenstraat 2, boven de Stubar, tweede verdieping).

Eyskens

Op woensdag 28 november zou Mark Eyskens in de promotiezaal van de universiteitshallen een lezing van zijn liefkoosde poëzie komen geven. Op uitnodiging van de cultuurkommissie, in het kader van het KULUUR. Die gebeurtenis gaat niet door. In de plaats van Eyskens zal de Antwerpse advocaat Eduard Léon Juliaan van Vliet, in literatuurmiddens beter bekend als dichter Eddy van Vliet, het beste van zichzelf komen geven. Hij zal zowel eigen werk als liefkoosde gedichten van anderen voorlezen.

Neusje

Het moment suprême van de voorstelling is wellicht de slotsceën: in plaats van zich een dwangbus te laten aantrekken, zoals in de originele versie, laat hij zich door zijn min rustig uitkleiden. Hij formuleert de moraal van zijn fatale strijd in de slogan: "Eten of gegeten worden, dat is de kwestie." De verliezer kan nu poedelnaakt, eenzaam in volstrekte waanzin sterven. Alleen de kinderen blijven bij hem in de buurt zitten. Zij krijgen het laatste woord want Perceval laat het stuk niet eindigen met een 'Amen' van de dominee, maar met een langerekte scheet.

Met 'Voader' heeft regisseur Luc Perceval weer hoog geskoord. Het is een voorstelling met vaart waarin hilariteit en tragiek elkaar in snel tempo afwisselen, zonder dat de tragiek daarvoor wordt verzwaakt. Volgens Wim Van Gansbeke schrijft Perceval zich met zijn laatste creatie de Vlaamse teatergeschiedenis in. Het is misschien beter om de 'last van de geschiedenis', zoals Strindberg dat zou formuleren, bij de beoordeling van deze voorstelling achterwege te laten en de buitengewone prestaties van de acteurs en de regisseur voor zichzelf te laten spreken. De trendgevoelige gezelschappen kunnen er nu al aan beginnen werken om binnen dit of het volgende seizoen een Strindbergje te programmeren.

Stefan Moens

Blauwe Maandag Compagnie speelt 'Voader'

Met een traan en een lach

"Als teatermaker vind ik het in deze tijd van chaos, ondermeer veroorzaakt door een veelheid aan media, mijn taak om te zoeken naar de authenticiteit, de naïviteit, de identiteit, in één woord: de specifieke poëzie van het teater." Dat zegt Luk Perceval, regisseur bij de rijdende ster en trendsetter onder de Vlaamse teatergezelschappen: Blauwe Maandag Compagnie. Wat die zoektocht naar authenticiteit teater betreft zit hij met zijn nieuwe productie 'Voader' in ieder geval in de goede richting. 'Voader' is een razendsnelle, boeiende en aangrijpende encensering van één van Strindbergs meest pessimistische 'huwelijksstragedien'. Maandag- en dinsdagavond zijn ze in de Stadschouwburg in Leuven zien.

Het decor is kaal, donker en zonder wanden. Rechts hangt op een zwart paneel een meer dan levensgroot portret van de vader, Dolf. Links hangt dat van de moeder, Lauret. Uit hun boerengedichten spreekt niet de minste emotie. Over een ander paneel hangt een blauw zeildoek. Wanneer het stuk moet beginnen staan de zeven acteurs achteraan keuveled op een rij en wachten tot het stil is. Ondanks het feit dat in de voorstelling muziek helemaal ontbreekt, wordt het eigenlijk nooit stil op de scène: er wordt voortdurend geschreeuwd, gelachen en geruzied. En als er dan toch

een stilte valt dan functioneert die eerder als voorbode voor de zoveelste woedeuitbarsting.

'Fadren' (Zweeds voor 'De Vader') is eigenlijk een dramatisering en afrekening van Strindbergs eerste mislukte huwelijk met de actrice Siri von Essen. Over één van de eerste opvoeringen in Kopenhagen in 1888 schrijft Strindberg aan de Duitse filosoof Nietzsche, die 'Fadren' met verrukking had gelezen en die voor de Zweedse dramaturg grote bewondering koesterde, "dat bij de voorstelling een dame dood was neergevallen en bij het zien van het dwangbus (waarmee de vader op het einde van het stuk wordt geknecht) drie vierde van het publiek was opgestaan, om onder waanzinnig gebrul het teater te verlaten." Overigens was Strindberg zelf erg onder de indruk van zijn eigen creatie. Het katastrofale einde boezemde hem zoveel angst in dat hij zich afvroeg hoe het mogelijk was dat hij zo iets had kunnen schrijven.

Postkoets

'Fadren' vertelt het tragische verhaal van de ritmeester-vader Adolf, die vindt dat er in zijn huis teveel vrouwen de plak zwaaien. Het konflikt tussen de man en de vrouwen komt het scherpst tot uiting in de twist rond de toekomstige opvoeding van zijn dochter Bertha. Zo wil Dolf's schoonmoeder, die bij Adolf

inwoont, een spiritiste van haar maken; haar kinderjuf probeert een metodiste van haar te maken, de min wil dat ze een baptiste wordt en de meiden tenslotte proberen haar naar het Leger des Heils te lokken. Adolf, die openlijk voor zijn vrijzinnigheid uitkomt en voor wie zijn dochter evenveel betekend als het hierna-maals voor een gelovige, wil haar laten studeren op kamers in de stad. Lauret echter wil haar niet laten gaan. Zij wil dat Bertha thuis blijft en kunstenaars wordt. Het diepgaande meningsverschil tussen Dolf en zijn vrouw is aanleiding voor een meedogenloze strijd om macht in het burgerlijke en verstikkende huishouden. Lauret maakt geraffineerd gebruik van het feit dat je nooit met alle zekerheid kan weten wie de echte vader van een kind is. Door te suggereren dat Adolfs kinderen wel eens die van een andere man zouden kunnen zijn, maakt zij in haar man de twijfel los die tot agressie en tenslotte tot complete waanzin zal leiden.

Luk Perceval heeft Strindbergs 'Fadren' in een heel eigenzinnig en humoristisch taalkleedje gestoken. Zo laat hij op de dokter na alle acteurs een soort Waaslands spreken. Op het eerste gezicht lijkt het misschien vreemd om bijvoorbeeld Adolf, die toch een erg geleerd man is die grensverleggend onderzoek doet op het vlak van de mineralogie, dialect te horen spreken, maar dat stoort helemaal niet. Integendeel, het maakt van het stuk een levendige, humoristische en vooral Vlaamse voorstelling. De woorden 'dominee', 'gespannen' uit de vertaling van Karst Woudstra worden vervangen door de meer krachtige 'paster' en 'nervensiek' wordt vervlaamt tot "Mijne man trapt deur".

Een andere geslaagde ingreep is de gezinsdrukte die in de voorstelling wordt gekreërd omdat alle acteurs op het podium blijven staan. Zo blijft iedereen, hetzij als getuige hetzij als medeplichtige,

De Bergamot door Het Speeltheater

Als bij het overlijden van de ouders de erfenis openvalt, staan grijpgrage handen en geesten klaar zich meester te maken van wat eens een vertrouwd geheel was: het huis, de meubels, de boeken, de jeugd. De vijf volwassen kinderen zoeken - in een hevige en wonderlijk rouwfeest naar de subtiële grens tussen vasthouden en laten gaan, tussen ontspannen en bewaren. Regie: Eva Bal
Di 20 november om 20.30 u in Auditorium Minnepoort, K. Albertlaan 52, Leuven

Telemarketing onderneming
ZOEKT DRINGEND STUDENTEN
(advertentie)
Gegarandeerd werk voor 3 dagen
Dynamische sfeer
Goed betaald

TELEFONEER NU:
02/245.50.66

Werkplaats gemakkelijk te bereiken
1030 Brussel

Drieëntwintigste Studentenmaraton van Sportraad

Door de wind, door de regen...

Soms is afzien wel een beetje leuk. Bijvoorbeeld voor een studentenmaraton tussen Antwerpen en Leuven. Tweeënvijftig of twintig kilometer lopen in een temperatuurtje van dertien graden lijkt op het eerste gezicht niet echt erg, maar doe daar een goede portie regen en wind bij en u zingt al een toontje lager. Dit alles schrok een duizendtal mensen niet af om andermaal deze afstand lopend of wandelend te overbruggen. Liep u mee voor een bak bier, om indruk te maken op uw vriend of vriendin of helemaal niet? Het doet er niet toe. Veto was er bij en deed de volgende indrukken op.

Het is half drie als in het Antwerpse Kontich een tachtigtal lopers onder politie-escort de tocht van 42.195 km aanvatten. De stappers zijn dan al anderhalf uur op pad. Geen weddenschaapslopers hier in Kontich maar goed getrainde, pezige en opvallend veel oudere lopers. Hou ouder hoe beter? Nummer 432, 58 jaar en oudstudent: «Ik loop al voor de zesde keer deze marathon en heb er nog steeds geen moeite mee. Maraton kan je op oudere leeftijd gerust blijven doen. Ik houd wel meer van de sfeer toen er nog in het donker gelopen werd. Langs de vaart lijkt er nooit een eind aan te komen.» En wat vindt nummer 333, een zeer gespannen 35-jarige ortopedagoog: «Ik loop nu voor de achtste keer mee en telkens weer vind ik het een uitdaging. Ik train er dan ook zeer hard voor. Vlak voor de start zit mijn lichaam vol adrenaline - eet bijna onze rekorder op - , dat heb ik nodig om de eindstreep te halen.» Vijf minuten na

Alma

◀ vervolg van pag. 1

jaren brengt Alma haar begrotingen in evenwicht door middel van prijsverhogingen. Het gevolg daarvan is dat Alma steeds verder weg evolueert van haar oorspronkelijke functie, d.i. een sociale functie in het kader van de sociale voorzieningen aan de universiteit. Die functie, schrijft Jan De Vuyst, directeur Studentenvoorzieningen, in het jaarverslag van 1989, is tweeledig: het bijdragen tot de demokratisering van het universitaire onderwijs, en het informeren, opvangen en begeleiden van studenten die behoefte hebben aan sociale dienstverlening.

Doel

De voorstellen van Martens staan dus lijnrecht tegenover deze twee basistaken. Uit studies is immers gebleken dat vooral beursstudenten gebruik maken van Alma, en bovendien kiezen voor de goedkope schotels. Een nieuwe prijsstijging met 4 à 5 frank zou voor die groep wel eens doorslaggevend kunnen zijn. Ook de tweede functie (de dienstverlening) zou zwaar kunnen lijden onder de voorstellen van Martens.

De Algemene Vergadering van Sociale Raad kwam na een grondige studie van de cijfergegevens tot de conclusie dat een aantal posten serieus overbegroot waren. Hoogstwaarschijnlijk hoopt Martens op die manier een miljoenen-spaarpot aan te leggen voor de afbetaling van de nieuwe Alma-keuken. Het is echter niet de schuld van de studenten of het personeel dat voor de bouw van die keuken de financiële middelen ontbreken. Daarvoor moet Martens bij iemand anders zijn. Sociale Raad wil hem daarbij helpen, maar over zijn huidige begrotingsvoorstellen zijn zij niet te spreken. Alma moet zich houden aan haar doelstelling. Met prijsstijgingen en snoeien in de dienstverlening verwijderd men zich steeds verder van dit doel. Zo worden goedkope maaltijden iets wat we alleen nog kennen uit een lang verleden toen men nog bekommerd was om demokratisering van het onderwijs.

Ronny Tielen
Werner Van den Bergh

de geruisloze start is in kafee 'In de Fortuin' voetbal weer het onderwerp van de dag; niets duidt er nog op dat hier zopas een marathon vertrokken is. Het begint te regenen, zoals we het ondertussen wel al gewoon zijn van dit gebeuren.

Blauw

De groep van tachtig recht zij ziende-rogen uit tot een kilometerlange sliert van kleine groepjes lopers. Enkel moeten aan hun geestestoestand getwijfeld hebben toen ze ergens tussen Antwerpen en Mechelen voorbij kasteel Tivoli kwamen. Links van de weg duikt er tussen de bomen van een park plots een blauw kasteel op. Het blijkt om een project van Jan Fabre te gaan: hij beplakte samen met een groep studenten en enkele scoutsgroepen het volledige kasteel met bebiect behangpapier. Een sprookjesachtig zicht. 'Blauw, Blauw, Blauw' op de autoradio van onze volwagene en Studio Brussel meldt dat de lopers bijna in Mechelen zijn.

Boortmeerbeek-Hever, nabij Mechelen. Een kleine pony raakt danig opgewonden wanneer hij enkele lopers nog gauw in zijn stukje weide ziet plassen. Eernaast, op het jaagpad langs de Vaart, gaat zo dadelijk de halve marathon van start. Aan de overkant komen de eerste maratonlopers voorbij. Een spontaan applaus stijgt op uit de zeshonderdkoppige massa, maar de meesten denken al aan de lange tocht die hen te wachten staat. Een bus vol lopers, die van de twee kilometer verder gelegen omkleedruimte moet komen, dreigt nog te laat te arriveren, maar om vier uur is het zover. De hemel klaart open, enkele zonnestralen verlichten het jaagpad en vol spanning wacht iedereen op het startschot. Klik, klik, klik. Paniek bij de starter want zijn pistool laat het afweten. In volle verwarring komt Katia van Sportraad op het toch wel originele idee om doodeenvoudig 'Start' te roepen. Vooraan wordt er weggesprint, de staart zet zich langzaam in beweging.

De ongeveer 160 stappers zijn voor deze afstand een uur vroeger vertrokken dan de lopers. Je hebt de 'serieuze' stappers die op hun eenjente met dritige heupbewegingen komen voorbijgesneld en dit echt als een wedstrijd zien, en de plezierangangers die eigenlijk meer als toeschouwers het hele gebeuren willen meemaken. Deze laatste treuzelen uitgebred bij de bevoorradingsposten.

Ondertussen hebben de lopers en

De marathon verliep dit jaar, zoals op de foto zichtbaar is, grotendeels ondergronds. Achteraf kloegen de lopers over de kille (foto Renaat Schrooten)

stappers uit Antwerpen de Vaart overgestoken. De vier categorieën volgen vanaf dan dezelfde route tot in Leuven. Een bonte stoet van stappers en lopers zover het oog reikt, de donkere kanaalspiegel, de orangerode kleuren van de ondergaande zon: we werden er zowaar lyrisch van.

Rolschaatsen

Het bleef inderdaad allemaal echt ernstig. Sportraad zou misschien kunnen overwegen om bij de halve maratonlopers terug enkele ludieke variaties in te voeren. Nu het parkoers voor het grootste stuk langs het verkeersvrije jaagpad loopt is het toch eigenlijk veilig genoeg om er rolschaatsers en andere vehikels toe te laten. Dan kan men wellicht op een grotere interesse van het studentenpubliek rekenen.

In het laatste stuk rond Leuven, een verschrikkelijk lastig stuk bergop, beelde iedere loper en stapper zich al in hoe ze triomfantelijk hun intrede in de sporthal zouden doen; om vervolgens, door twee blonde kerels of blondines omhelsd, hun verhaal te mogen doen aan de reporter van een of ander bekend blad. Niets daarvan. Zonder enig applaus liep je over de finish. Twee behaarde mannen van Isostar smeten een blikje naar je hoofd waarna enkele Veto-reporters je de domste vragen stelden. Wat een sisser.

De 22-jarige kine-student aan de VUB, Paskal Lanckriet, winnaar van de marathon, trok er zich niet teveel van aan: «Ik zie dit eigenlijk gewoon als een training voor de 'Nacht van Vlaanderen', een honderd-kilometerloop volgend jaar in juni. Ik heb wel hard getraind voor deze wedstrijd. Vanaf augustus heb ik elke dag ongeveer 15 km gelopen. Gelukkig loop ik graag in de regen, anderen hebben daar veel meer moeite mee.» Met zijn 2 uur en 37 minuten liep Lanckriet maar liefst acht minuten sneller dan de winnaar van vorig jaar. Sportdocent Bart Van Den Eynde, trainer van de universitaire fondlopersploeg, maakte hierbij de bedenking: «Ik vraag mij af of de afstand van de marathon wel juist is. De tijden van de halve marathon kloppen beter, maar die van de hele zijn wel zeer snel. Vergeet niet dat het gunstig effect van de matige temperatuur teniet werd gedaan door de wind en de regen.»

Als aanvulling op de 12 uren praktijk die ze dit jaar reeds kregen, mochten een zeventigtal studenten uit Iste licentie kine hun kunsten botvieren op de strompelende lopers. In de massagemaar heerste volledige ontspanning. Glimlachend en voldaan gingen de lopers buiten. Even verderop verdrongen de deelnemers zich voor de TV-schermen om hun uitslag te weten te komen.

Hamstrings

Met gesofisticeerde computerapparatuur werden alle uitslagen verwerkt, naar categorieën ingedeeld en onmiddellijk op scherm gebracht. Merkwaardig genoeg bedroeg de tijd van de snelste stapper vanuit Mechelen, Pascal Van Loo (KUL, psych), precies de helft van die van de snelste stapper vanuit Antwerpen, Jurgen Dehaemers (KUL, VRG): 2.19.27u tegen 4.38.47u. Geen vrouwen bij de maratonlopers, maar wel een vrij grote opkomst voor de halve. Elisabeth Maeyens was de snelste voor de halve met 1.32.02u. Bepaalde studierichtingen zijn nadrukkelijk aanwezig in de eindexamen: bij de stappers springt pedagogie (KUL) in het oog. De pedagogen hebben op dit vlak een stevige reputatie opgebouwd. Psychologie poogde dit jaar verzeefs voor wat weerwerk te zorgen. Volgens Steven Daems, tweede van de 'Mechelse stap-

pers', slaagt Pedagogie er telkens weer in een grote groep deelnemers op de been te brengen, wat dan ook tot uiting komt in de eindexamen. Bij de lopers vinden we veel mensen uit de traditionele grote kringen en natuurlijk Apollon, maar ook Wina is goed vertegenwoordigd.

Al bij al verdient Sportraad een compliment voor de mooie organisatie van deze 'Koningin der Sportklassiekers'. Hun politiek ter inkrimping van het aantal deelnemers blijkt echter wel erg goed te lukken. Amper duizend lopers is in vergelijking met vorige jaren wel erg weinig. Maar misschien laat de veiligheid van de deelnemers strikt genomen niet méér toe en zitten we nu aan een ideaal plafond. Hopelijk verminderd dit aantal niet al teveel als de resultaten bekend zijn van het knie-onderzoek, uitgevoerd op een honderdtal lopers, over de eventuele schadelijke gevolgen van het lange afstandslopen. In elk geval dient Sportraad volgend jaar voor meer *ambiance* te zorgen bij de eindstreep, desnoods moeten ze maar een bus Senioren achter het dranghekken bij het Sportkot neerpoten.

Tot slot liet prof Maschelein, Voorzitter Studentenaangelegenheden, zich in de VIP-ruimte ontvallen: «Ik vind het een mooi initiatief. Ik heb al verschillende collega's gezien die hier bezeeft binnenkwamen. Zelf heb ik niet meegeelopen.» Volgend jaar beter.

Dirk Boeckx
Huub Huyse

Betoging Landbouw

de verhuis naar een verre, onbekende universiteit mogelijk creëert, kan evenzeer efficiënt gewerkt worden, ondermeer door een degelijke sensibiliseringscampagne in de humaniora's. Hier is dan ook een belangrijke taak weggelegd voor de PMS-centra en de leraars aan middelbare scholen. In plaats van mammoetinvesteringen te doen voor bijkomende faculteiten aan kleine kampussen zou men met aanzienlijk minder geld de bestaande structuren aan de grote universiteiten kunnen uitbouwen. Dit komt neer op een behoorlijke herwaardering van het monitaar, meer personeel om aan kleinere groepen (een voordeel van kleinere kampussen) les te geven, meer middelen voor infrastructuur... Een voordeel van de bestaande grote universiteiten is in elk geval dat ze meestal een grotere sociale infrastructuur hebben. Denk maar aan onze Alma's, de goedkope studentenhuizen van de universiteit, de studentendokter en zo meer.

Afvalhoop

Gaan de kandidaturen landbouwwetenschappen gebruikt worden als troostprij voor het RUCA, dat veel liever toegepaste wetenschappen had gekregen? Of dienen zij enkel om elke zuil in Vlaanderen zijn deel van de koeke te geven? De enige grondstof die Vlaanderen nog heeft is grijze hersenmassa. Laat ons hopen dat de heren politici inzien dat die niet het volgende slachtoffer mag zijn van het politieke gesjacher tussen onze heilige Vlaamse zuilen en de partijen.

Kurt Sannen

BLAUWE MAANDAG COMPAGNIE

Voader

19 en 20 nov. uitverkocht

EXTRA VOORSTELLINGEN:
vrijdag 7 en 21 december, 20 u.

Stadsschouwburg Leuven (res. 016/22.21.13)

(Advertentie)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Horizontaal - 1 Middeleeuws literair genre waarvan karakteristieke diereengeschappen worden vermeld 2 Venushaar 3 Muzieknot - Basketbalterm 4 Blaffen - Japans drama 5 Edel metaal - Voorzetsel - Griezelig 6 Percentuele kortingen 7 Germaanse godin - Binnen 8 Frans porselein - Gedaan 9 Bekoerlijke auto die eveneens Franse stad is - Herkauwer 10 Voorzetsel - Geïmproviseerde toelichting.

Vertikaal - 1 Vrouwennaam - Muzieknot 2 Groep scheikundige elementen 3 Muzieknot - Schenk 4 Militair maneuver 5 Binnen - Zoogdier - DNA-vertaling 6 Kleine oplettendheid 7 Gesneden hengst - Vlaamse schilder 8 Keizer (afkorting) - Looft - Muzieknot 9 Europese rivier - Zonnegod 10 Verhandeling over één enkel onderdeel van de wetenschap.

ZOEKERTJES

- Met wie mag ik tegen betaling meerijden naar Koersel of Beringen? Z.w. Charles Rens, Martelarenlaan 81, Kessel-Lo, ☎ 25.80.31.
- Kunnen de bestuursleden van Kib en Vujo-Kul zo snel mogelijk hun nieuwe correspondentieadres binnen brengen op de s' Meiersstr. 5, Gert Van Esche (FKK).
- Ben op zoek naar boekentast, verloren Schapenstraat, 15 nov., rond 18.00 u. Met: pennezak, labojas, laborsultaten en bril. Laatste twee van levensbelang. Wim, Tiensevest 128.
- Als je 't mij vraagt: er is een vuiltje aan de lucht.

- Universitair symfonisch orkest (USO) zoekt voor haar nieuw repertoire instrumentisten altviool, trombone, bas-tuba, basklarinet, trompet en slagwerk. Geïnteresseerden contacteer Bert De Bièvre, St-Hubertstraat 2A/25 of ☎ 014/85.13.38.
- Verzuwensartscentrum Leuven zoekt gewetensbezwaarder voor spoedige dienstreiding (01/01/91). Profiel: diploma menswetenschappen, voorkeur psychologie / pedagogie. ☎ 016/21.31.31 (9.00 - 17.00 u.)
- Gezocht: zilveren armbandje met inscriptie 'Heidi Aerts 21-2-70'. Heeft een persoonlijke waarde. Terug te bezorgen bij Heidi Aerts, Sedes, kamer 116. Parkstr. 23.

- Donderdag 22 nov. in Blauwe Schuit: 10e provincie-fete. Voor bsd-ers en aanhanger.
- Ives, weet je nu nog niet wie ik ben? Zoek dan nog maar even, arme snoes van me.
- Pieter Couterelstichting vzw-homo en lesbiencentrum. Vaartstr. 16, 3000 Leuven. ☎ 016.23.63.27. Onthaal: ma: 18.00 - 20.00 u. za: 15.00 - 18.00 u. of na afspraak. Club. Elke dag vanaf 21.00 u. Elke dinsdag fuif. Wo. van 19.00 tot 24.00 u.: jongerenkafé.
- Jolé-avond rond jaartema: meer dan milieu. Woe. 21 nov., 20.30 u. Tiensevest 128.
- Te Koop: Ressort (90 cm op 2 m), zeer goede staat. Zwart-Wit tv, id. ☎ 25.49.12 (na 17.00 u.)
- Katrien REM. Ja, hier komt het: Vlammingstraat 87, kamer 308. Pieter.
- Wie zijn Frans of Duits wil bijschaven, of de internationale sfeer van Erasmus in huis wil halen, krijgt nu een kans op studentenmaat. Wie heeft nog ruimte en is bereid om een Erasmusstudent(e) uit Parijs, Göttingen, Utrecht of Lissabon (tegen vergoeding) te huisvesten gedurende 1 maand (van 18 februari tot 15 maart 1991)? Contact opnemen met Arnoud Wils, Blijde Inkomstr. 21 (03.18). ☎ 016/28.48.39.
- De andere vijf. Di. 4 dec. 22.00 u. De Blauwe Schuit. Be. There.
- Beste rookpakjes, grootmoeder wacht op jullie om 18.30 u. aan de hoofd-ingang van de St-Kwintenskerk. Breng één ei, een aansteker en een zakje zelfrijzende bloem mee. De boze wolf.
- Wie rijdt mee van en naar Wevelgem of omgeving? Hans Verhaegen, Dagoberstraat 40.
- Hé prins. Wanneer wordt ik nu eens eindelijk gekust? Sneeuwwitje.
- Apk. 18:14 (F. Krueser).
- Wie wil ons leren gitaren? Ren naar het meisjescentrum, V. Decosterstr. 47, en vraag of zoek naar Kristien Druys en Ingrid De Peuter. Beloning overeen te komen.
- Jel zoekt kot vanaf januari. Nogal goedkoop, beetje leuk & vooral handig. Berichtje bij Veto of Zevenslapersstraat 7. Danke.
- Alfa houdt morgen, dinsdag, een lezing over 'Archeologisch Onderzoek in Haacht'. Om 20.00 u. in MSI.

- Ik zoek personen die problemen hebben of hadden met Guy Coenen om samen juridische stappen te ondernemen: Jan Verlinden, Dekenstraat 71.
- I plaats vrij om mee te rijden naar Dilsen / Maasmechelen vrijdagavond, naar Leuven op zondagavond. Z.w., in de week: Volmolenaan 12, 3000 Leuven; weekend: ☎ 011/75.71.08.
- Beste BB. Brigit Bardot heeft nderdaad wat liefallig gedaan voor enkele bedreigde besties, maar groentjes heeft ze nog niet gekweekt; nochtans lijken zij schaars te worden in sommige streken.
- Bobbe, in Gazet van Antwerpen stond ooit hoe uw tante uw nonkel Bobbe ingepalmd heeft. Sie hatte Poe nicht gelesen? Buks Bunny.
- Te koop: Arman-orgel P500 - 2 klavieren + ritmebox (30.000 fr.) en mono-synthesizer Yen 5x 1000 (5000 fr.). ☎ 091/60.00.15 of 60.62.32.
- Grote kamer in gemeenschaphuis. 4000 fr., alles inbegrepen. K. Van Lotharingenstraat 17.
- Maddas laat Rime weten dat hij zijn schaamlapje kan terugkrijgen voor 240.000 konijnen en 15.000 gazellen. Uitwisseling: eerstvolgende maanloze nacht in de zee van Olmen.
- Gevonden aan het plantkundig instituut in Heverlee: Zwarte halsketting. Slordige verliezer mag die komen terughalen bij eerlijke vinder. Bart, Bl. Inkomstr. 54.
- Napoleon zoekt leger om Rusland te overvuren. Onnodig indien niet ernstig. Auditie elke vrijdagvoormiddag.
- Wie heeft, door een vergissing van de vestiaireman in de Lido tijdens de Germania-fuif van 14/11 jl., mijn bril in zijn/haar jas gevonden? Gelieve die zo snel mogelijk terug te bezorgen bij Jos, Fred. Lintstraat 38.
- Wie leende ons op de eerste Jolé-avond twee kroonkurkewippers? Kom eens af, je krijgt ze terug.

- Sympatiek. Ik zal er zijn. Vrijblijvend. Groetjes, Digi.
- Ik vind dat Dirk en Patrick De Bie de naam Alain Servranckx niet meer mogen gebruiken. Ongezond.
- Sinjoor lacht Assenaar uit die op 'blaf-blaf' met 'miauw-miauw' antwoordt.
- Te Hr: Discobar met of zonder DJ: 4000 resp. 7000 fr. Vervoer en plaatsing inbegr. ☎ 016/23.30.86. Vragen naar Johan.
- Wreed machien te koop wegens een nieuwe aankoop bij Catherine de schildpad, of rijdt u liever op een konijn?

KAFFEETHEORIEËN

DAT WE SAMEN DE LUCHT VERVUILEN MET CO₂ ZODAT WE EEN BROEIKASTEFFECT VERDOORZAKEN

WAARDOOR DE USKAP AFSMELT EN HET ZEE-NIVEAU STIJGT, MET ALS KATASTROFAAL GEVOLG DAT HALF VLAANDEREN OVERSTROOMT...

ZODAT STRAKS DE KUST HIER AAN DE VOORBEUR LIGT... DAT KAN ME IN FEITE ALLEMAAL GEEN REET SCHELEN!

MAAR DAT DAT KAFFE DAARDOOR AAN KUSTTOERISME GAAT DOEN ZODAT HET HIER DAN VOL KOMT TE ZITTEN...

...MET STINKENDE HOLLANDERS EN LUIVRUCHTIGE BUITERSERS, DAT GAAT ME TE VER!

JO MEUWISSEN
 Alle verhuur video-, klank- en lichtinstallaties voor fuiven en TD's
 BARCOVISION: 5000 fr.
tel. 016/201.301

AGENDA

MAANDAG
 19.30 u VERGADERING Open Startvergadering van Agalev-studenten Leuven, in Stuc (1e verd.).
 20.00 u TEATER Voader: Tekens en ruïnes door de Blauwe Maandag Kompagnie, in Stadsschouwburg.
 20.30 u FILM 'Parting Glances', een Amerikaanse film van Bill Sherwood over een homokoppel, in Vaartstraat 16, ink. gratis, org. Pieter Couterelstichting.
 21.00 u FILM Uccellacci e Uccellini (Italië, 1965), in 't Stuc, ink. 130/100, org. Stuc.

DINSDAG
 20.00 u DEBAT De Golfoekrisis en Palestina - Komt er oorlog in de Golf? met Ilan Halevi (PLO) en twee Palestijnse jongeren uit Jeruzalem die komen getuigen over de Intifadah, in Aud. Vesalius, org. MLB/imast.
 20.00 u LEZING Muziekgeschiedenis: 'De positie van vrouwen in het muziekleven', in CC. Oratorienhof, Masereelfonds.
 20.00 u TEATER Voader: Tekens en ruïnes door de Blauwe Maandag Kompagnie, in Stadsschouwburg.
 20.30 u TEATER 'Marche Funèbre pour un Chat', naar een roman van Witold Gombrowicz door drie leden van de Needcompany (Van Dyck, Turbiasz en Dehollander), in 't Stuc, ink. 180/250, org. Stuc.
 20.30 u TEATER Eva Bal's speeltheater brengt 'De Bergamot', over kinderen die samenkomen in hun ouderlijk huis om de nalatenschap te verdelen van hun ouders die onverwacht kort na elkaar zijn overleden, in Aud. Minnepoort, ink. 200/250, org. CC. Leuven/Speeltheater.

WOENSDAG
 14.00 u MILIEUDAG Milieudag met voordrachten over o.a. Het afvalstoffenbeleid in Vlaanderen door Ir. Parent (OVAM), Energie en milieu door Prof. De Maester en Overbemesting, een probleem zonder oplossing? door Dr. Tjiskens, adviseur Boerenbond, in Aramborgkampus, gebouw M.06, Celestijnenlaan 200, org. Europakring en IREM.
 20.00 u DEBAT 'De informatiedoorstroming in de milieuproblematiek' met gemeenschapsminister Kelchtermans, ir. Decoster (Bond Beter Leefmilieu), Dhr. Wouters (Standaardje Dhr. Delbeke (Beheerraad DG XI, Europese Commissie), moderator Van den Bossche (BRIT), in Aud. Zeger Van Hee, Tiensestraat 41, org. Europakring en IREM.

20.00 u DEBAT Papa verdient de centen en mama is verpleegster', met Cecilia Harnie (senator Agalev) en An Lenaerts, in Fak. Geneeskunde zaal AG 2. Minderbroederstraat 17, org. Geneeskunde voor het volk/MLB.
 20.00 u KONCERT Het Belgisch Kamerorkest 'I Fiamminghi' brengt een historisch concert met o.a. Eine Kleine Nachtmusik (Mozart), Le Quattro Stagioni (Vivaldi) en Variations on a theme by Frank Bridge op. 10 (B. Britten), in de Stadsschouwburg, ink. 200-500.
 20.30 u FILM 'Berlin Affair', Amerikaanse film van Liliana Davani, over twee vrouwen uit een verschillende cultuur die een verhouding krijgen in Hitler-Duistland, in Vaartstraat 16, ink. gratis, org. Pieter Couterelstichting.
 20.30 u TEATER 'Marche Funèbre pour un Chat', naar een roman van Witold Gombrowicz door drie leden van de Needcompany (Van Dyck, Turbiasz en Dehollander), in 't Stuc, ink. 180/250, org. Stuc.

DONDERDAG
 20.00 u PARANORMAAL 'Jan Bardi toont zijn ware gelaat', met een optreden van twee bekende goochelaars, Kristof Limbo en Mario Fernandez, in Aud. Minnepoort, Koning Albertlaan 52, ink. 200, org. Wina, Ekonomika en Medika.
 20.30 u BENEFIT Benefiet-avond nav het 25-jarig bestaan van de afdeling Kinder- en Jeugdpsychiatrie, met het Nederlands Toneel Gent die een toneelbewerking brengt van 'Rosalie Niemand', met Lieve Moorthamer, regie Hugo Van Den Bergh, aansluitend: debat over de problemen van jongeren, met o.a. Viona Westra en Elisabeth Marain, in Aula P. De Somer, Beroitstr. 24, ink. 150.
 20.30 u FILM Eindwerken van studenten film en video St. Lucasinstituut te Brussel, met De o.a. verjaardag (Anna Torfs), Anabel (Franciska Lambrechts) en Gentle Touch (Patrick Otten), in 't Stuc, ink. 100/130, org. Stuc.
 20.30 u FILM 'Biloxi Blues' (1987, Mike Nichols), of hoe Neil Simon homoseksualiteit ervaarde tijdens zijn diensttijd, in Vaartstraat 16, ink. gratis, org. Pieter Couterelstichting.
 23.00 u OPTREDEN Kitchen of Insanity, in Belgisch Congo.

VRIJDAG
 20.00 u INFO Info-avond Esperanto, in CC. Oratorienhof, Mechelsestraat 111.
 20.30 u FILM 'Taxi zum Klo' (1981, Frank Rippl) over de Berlijnse homo-scène voor het aids-tijdperk, in Vaartstraat 16, ink. gratis, org. Pieter Couterelstichting.
 20.30 u OPNAMES Live-opnames van een concert van de Mighty Pirates, gevolgd door een Reggae-party met CD-Jay Pancho, in Zaal ISOL, Parkstraat.

ZONDAG
 11.00 u KONCERT Jozef Baert, bariton en Roemi Stantcheva, piano vertolken liederen van Schubert, in Aud. Minnepoort, ink. 150/100, org. CC. Leuven.

APOLLOON 19/11: Kantus 1ste lic. kine. 20/11: Zak-special: Hippies-avond, aangepaste kledij is verplicht, in Wink-Zak.

BIOS 20/11 om 21.00 u: Voetbalavond (Kand. tegen Lic.), in Sportkot. 21/11 om 20.00 u: Kantus, in het zaaltje boven Politika. 22/11 om 20.00 u: Presidiumvergadering, in 't Stuc.

EOOS 21/11: Naar de Inca-tentoonstelling te Brussel, zie valven. 26/11 om 20.00 u: Presidiumvergadering, in Permanente.

EKONOMIKA 21/11 om 20.00 u: Banditisme en terrorisme met Louis Tobback, Hugo Coveliers, André Bourgeois, Hugo Gijssels en prof Lode Van Outrive, moderator Paul Deudens (Gazet van Antwerpen), o.a. over De Bende, herstructurering van het gerechtelijk apparaat, in de Grote Aula (Hogeschoolplein).

GERMANIA 20/11 om 20.00 u: Presidiumvergadering, in Permanente. 23/11 om 21.00 u: Kaas- en wijnavond, 1e kan, in de fak.

HISTORIA 19/11 om 20.00 u: Culturele uitstap naar de Blauwe Maandag Kompagnie in de Stadsschouwburg. 20/11 om 20.00 u: Presidiumvergadering, in Permanente. 21/11: Uitstap naar Antwerpen: tentoonstelling - art nouveau-wandeling - kroegtocht.

KLIO 19/11 om 20.00 u: Voetbal tegen Parkabdij, in Sportkot.

PEDAGOGIE 19/11 om 20.00 u: Kringvergadering voor alle studenten pedagogie, in Tiensestraat 115. 20/11 om 22.00 u: WOEPS (TD), in Albatros. 22/11 om 20.30 u: Spaanse avond, in het Schisma (ism Katechetika).

PSYCHOLOGISCHE KRING 19/11 om 21.00 u: Raad van beheer van de vzw Psychologie, in het kringlokaal. 21/11 om 21.30 u: Doop-TD, in Lido. 22/11 om 21.00 u: Hardrock-kafé, in Shrink, ink. gratis.

ROMANIA 21/11: Volley tussen de kandidaturen, in Sportkot. 22/11: 'Germania mort à Berlin' door TNB, te Brussel.

VRG 20/11: Hugo Mathijssen en de Bomen (voorverkoop Campus en VRG-sekretariaat), in Lido.

VTK 20/11 om 20.00 u: Herfstkantus, in Jet Groot R.C.

WINA, EKONOMIKA EN MEDIKA 22/11 om 20.00 u: Jan Bardi toont zijn ware gelaat, met een optreden van twee bekende goochelaars, Kristof Limbo en Mario Fernandez, in Aud. Minnepoort, Koning Albertlaan 52, ink. 200, reservaties 20.69.69 bij Goedele Vermeeren.

Karel Moens over vrouwen in de muziekgeschiedenis

Verholen bordeelgezelschappen

In traditionele katholieke gezinnen leerden meisjes piano spelen. Dat hoorde zo. Elke student heeft dus wel een grootmoeder, tante of moeder die op familiefeestjes haar lang vervlogen kunsten nog eens demonstreert, met veel valse noten weliswaar, uit nostalgie of voor de sfeer. Meisjes leerden piano zoals ze Frans en etikette leerden. Weiningen van hen werden muzikant. Muzikant? Gedurende lange tijd waren muzikanten het uitschot van de maatschappij. Muzikanten waren *schooiers*. Onze grootmoeders werden lerares, onderwijzeres, sekretaresses of huisvrouw. En is dat altijd zo geweest? Waarom zijn er nauwelijks vrouwelijke componisten bekend? Zo goed als geen beroemde uitvoerder of dirigent vóór 1945 is een vrouw. Op welke manier hebben vrouwen eigenlijk deelgenomen aan het muziekleven door de eeuwen heen?

Karel Moens studeerde in 1975 als musikoloog af aan de KUL en werkt momenteel in het instrumentarium in Brussel. Hij is specialist in de studie van oude strijkinstrumenten, waarvoor hij verschillende jaren gans Europa afreisde. Maar hij interesseert zich ook voor de positie van de vrouw in het muziekleven, in het bijzonder van de late 15de tot de late 18de eeuw; gedeeltelijk uit onvrede met feministische publikaties daarover in de jaren '70.

Karel Moens: «Veel studies werden geschreven vanuit een reflex van 'vrouwen kunnen dat ook, vrouwen zijn even goed', waarbij musicerende vrouwen uit hun historische context werden gerukt. Met geschiedenis moet men dingen bewijzen. Vrouwen kwamen er in realiteit slechts in beperkte mate aan te pas, zowel als uitvoerders en luisteraars, en zeker als componisten.»

Voor Moens was de aanzet tot de studie van vrouwen in het muziekleven de wens om inzicht te krijgen in de 16de en 17de eeuwse ikonografie. Veel schilderijen uit die periode beelden musicerende vrouwen af. Wat betekent een vrouw met een dwarsfluit op een 17de eeuwse Hollands tafereeltje? «Zo'n doek is opgebouwd uit elementen die op zichzelf realistisch lijken. Maar gezien in een sociologische context onthullen deze elementen gans andere dingen. De dwarsfluit duidt aan wat voor soort vrouw het is. De dwarsfluit, of de voorloper ervan, was in de Middeleeuwen een typisch militair instrument. Bij veldtochten werden de kleine fluitjes bespeeld door het voetvolk, waarvan het kenmerk was dat het achter de hoeren liep. Een schilderij van een vrouw met een dwarsfluit bewijst dus niet dat er veel musicerend werd in het gezin, maar duidt op een vrouw van lichte zeden. Veel gezelschappen met musicerende vrouwen waren verholde bordeelgezelschappen.» Het statuut van de dwarsfluit veranderde pas serieus in de tweede helft van de 17de eeuw. In de 18de eeuw werd zij zelfs bespeeld door vorsten, denk maar aan Frederik de Grote.

Gezellig

Deze schilderijen drukten dus een morele beschouwing uit. Muziekinstrumenten zien men vaak samen afgebeeld met wijn - ook een teken van zinnelijkheid en dus zondigheid - en met diivelse verleidingen. Middeleeuwse filosofen en kerkvaders formuleerden morele beperkingen die tot in de 17de eeuw zwaar hebben gewogen op Europa. De graag moraliserende

burger bleef zo een grote afstand behouden ten opzichte van zinnelijk musiceren. Ideologisch wel te verstaan; in praktijk werd er veel gemisceerd. De burger zette zich af tegen muzikanten, die in de 17de eeuw nog overwegende mensen waren van een lage stand. Bovendien konden mannen zich zo al meer permitteren dan vrouwen. In korporaties en gilden van stadsmuzikanten zaten nergens vrouwen in. Door dit alles kregen vrouwen bij het musiceren met een boel belemmeringen af te rekenen.

Moens: «Eén van de taboes naar vrouwen toe was het gezellig musiceren. Afgezien van beroemde uitzonderingen, hoorden vrouwen niet thuis in het gezelligheidsleven. Als zij musicerden, gebeurde dat in een strikte privaatsfeer, met rigoreuze beperkingen. In protestante kringen stelt zich voor zuiver religieuze muziek bijvoorbeeld nauwelijks een probleem, hoewel de vrouwen zingen, en de mannen instrumenteren.»

Marginaal

De instrumenten waarop vrouwen dan toch mochten spelen, moesten aan twee voorwaarden voldoen. Voorreest moesten ze ver genoeg staan van de 'vulgaire' muzikantenpraktijk. «Een klavier bijvoorbeeld geeft aanleiding tot een cerebrale benadering van muziek onder de vorm van een toonladder. Het klavier is als het ware een stuk muziektheorie. De cerebrale muziekwereld van de intellectuele burger was iets totaal anders dan de wereld van de beroepsmuzikanten op straat en in de herbergen. Het klavier was bedoeld voor geschreven muziek, niet voor orale muziekoverleveringen of voor ordinaire gebruiksmuziek.»

Een tweede voorwaarde: men moest op het instrument *meestemmig* kunnen spelen. «Met de meestemmmige muziek wenste de burger zich te conformeren. Wie een klavierinstrument bespeelde, had geen begeleiding of gezelschap nodig. Uiterst geschikt voor de dames dus. Ook de harp zou stilaan een typisch vrouweninstrument worden. Nu nog trouwens: in orkesten zit tegen keer op tien een vrouw achter de harp.»

Vanaf de 16de eeuw bloeit ten noorden van de Alpen die kleinburgerlijke stadskultuur. Hierin ontwikkelden de klavierinstrumenten zich als huismeubels, die weinig van doen hadden met het oorspronkelijk muzikanten-om. Clavichord, virginaal en spinet vormden

(Foto Renaat Schroeten)

daarbij de kleinere broertjes van de klavecimbel. Deze huismeubels werden gedurende de hele Nieuwe Tijd praktisch niet gebruikt in het openbaar muziekleven; zij waren bij uitstek vrouweninstrumenten. Eigenlijk was klaviermuziek in deze periode marginaal; pedagogisch van aard of arrangementen van reeds bestaande instrumentale en vokale muziek. Genres in de huiskamer brengen die daar niet thuishoren, als het ware.

Kakofonie

Pas vanaf de tweede helft van de 18de eeuw ontstaat naast het huisinstrument ook een podiuminstrument. Die grote rolverandering hangt samen met al die andere maatschappelijke verschuivingen ten tijde van de Franse Revolutie, die ook een weerlag hebben op het muziekleven. Componisten blijven niet langer dienaar van Kerk, vorst of stadsbestuur maar verwerven meer zelfstandigheid. De componist wordt stilaan burger en staat nu op hetzelfde niveau als zijn vroegere opdrachtgevers.

Moens: «Voor deze 'nieuwe generatie' waren die huysinstrumenten maar speelgoed. Zij introduceerden de grote concerto's en schreven virtuoze werken voor piano. Op veertig jaar tijd werd deze zo een totaal ander instrument. In de jaren 20-30 van de 19de eeuw is de piano in feite reeds bijna wat zij vandaag is.»

«Wanneer vrouwen in de 19de eeuw dan ineens naar voor treden in de muziekgeschiedenis - Clara Schumann, Fanny Mendelssohn, Alma Mahler zijn maar de bekendsten -, dan zijn dat niet toevallig pianisten. Tot 30 jaar geleden bleven meisjespensionaten zalen installeren bij pianohokjes, waar de meisjes door elkaar oefenden in de grootste kakofonie. En ieder kreeg *deskundig* les van een oude non. Dat gaat eigenlijk nog terug op die late 15de, vroege 16de eeuw.»

In Zuid-Europa leefden andere tradities dan boven de Alpen. Zo zorgde bijvoorbeeld in de Middeleeuwen de voortzetting van de courtesantentraditie, afkomstig uit de Arabische wereld, voor een apart soort vrouwelijke muziekkultuur. Aangezien de muslams musiceren te zinnelijk vonden voor hun eigen vrouwen, importeerden zij slavinnen of ontvoerde vrouwen of trokken meisjes financieel aan uit andere landen, die dan een gespecialiseerde opleiding kregen. Na enkele eeuwen namen mannelijke beroepsmuzikanten die rol wel over. In Spanje en Italië en de Languedoc, streken waar die islamkultuur sterke sporen heeft nagelaten, waren er tijdens de Middeleeuwen nog veel vrouwelijke troubadours. In de Italiaanse Renaissance had je de bekende 'vrouwenconcerten'.

Vivaldi

Moens: «Hoewel over deze 'concerti dei donni' veel te weinig onderzoek is verricht, gaat het in elk geval niet om gewone vrouwen. Velen die bij rijke adellijke families terecht kwamen om te musiceren, waren waarschijnlijk meisjes van lagere stand, uit hun gezin weggehaald en in speciale instituten opgeleid met een sterk accent op muziek. Een beroemd instituut was de 'Pieta' in Venetië, waar ondermeer Vivaldi les gaf. Dit

hele systeem bevat verdacht veel elementen uit die courtesantentraditie. Althoewel ik voorlopig geen gefundeerde uitspraken wil doen, gaat het hier kennelijk niet om een normaal muzikaal leven in een normale maatschappij.»

Zijn vrouwen dan nooit in opstand gekomen tegen hun ondergeschikte positie? «Men moet sociologische problemen bekijken door de bril van die tijd en er geen hedendaagse normen, opklappen. In de allerintellectueelste kringen van de 17de en 18de eeuw, stonden vrouwen zich niet aan taboes. Denk maar aan de beroemde Hollandse dames uit de Muiderkring. In die kringen speelden vrouwen ook in het openbaar muziek, maar dat is geen algemeen verschijnsel. In de 19de eeuw ontstonden hele vrouwenorkesten, voornamelijk in de Angelsaksische wereld, als een bewuste reactie op het homogene mannelijke karakter van het openbare muziekleven.»

Kastraten

Vrouwen met een koperblaasinstrument worden nog wel eens vreemd bekeken. Moens: «Vroeger had je als voorlopers van deze kopers alleen maar trompetten, bij uitstek militaire instrumenten, afkomstig van de Arabieren. Omdat in de 18de en 19de eeuw militaire muziek, naar Turks voorbeeld, weer belangrijk werd, en men daarvoor instrumenten nodig had die lawaai maken, kregen de blazers een grotere rol toebedeeld. Als onze Belgische Adolphe Sax instrumenten maakte, gebeurde dat in opdracht van het Franse leger. Daar hoorden geen vrouwen bij. Na een zekere tijd werden die instrumenten via het symfonieorkest en via fanfares, een dorpse afspiegeling van de militaire blaaskapellen, civiel bekend. Vooral na de oorlog begonnen vrouwen daar hun plaats in te nemen.»

«Ook bij de meeste vormen van koorzingen kwamen vrouwen laat te pas. In kerken verkoopt men knapen of kastraten. In de opera begon men in de loop van de 17de eeuw hier en daar ook vrouwen te aksepteren. Het zogenaamde Tisch-zingen in Duitsland - gezellig samenzingen rond de tafel - was eveneens een typische mannenaanleggenheid. Pas in de jaren 20-30 van onze eeuw namen vrouwen een normale plaats in in het koorleven. Zo bijvoorbeeld namen arbeiderskoren, ook eerst in Duitsland, om emancipatorische redenen vrouwen op.»

«Hebben vrouwen ook gekonneerd? Moens: «Natuurlijk, hoewel het vóór 1820 zeer moeilijk is om daar de juiste proporties van in te schatten. In de 19de eeuw echter componeerden bijna alle grote virtuozen zelf, en dus ook vrouwen.»

Maar wat te denken van deze uitspraak uit 1853 van Clara Schumann, vrouw van Robert en ook klaviervirtuoze: «Er is geen grotere vreugde dan iets te componeren, maar natuurlijk blijft het vrouwenwerk dat kracht en originaliteit ontbeert.» Foei!

Dirk Boeckx

Vrouwen in de muziek. In de reeks 'Minder bekende aspecten van de muziekgeschiedenis', door Karel Moens. Di 20/11 20.15u, CC Oratorienhof, Mechelsestr 111, org. Maseerel-fonds Leuven.

VRIJERS EN VRIJDSTERS - Boompje schudden, mannetje/vrouwje plukken. In de linkerboom spelen de mannen alle soorten muziekinstrumenten, in de rechterboom speelt één vrouw klavier. (Prentenkabinet Amsterdam)